

ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ปริญญาพันธ์
ของ
นายวัชรวิธาน เข้มทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กันยายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
นายวัชรวิธาน เข้มทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กันยายน 2555

วัชชिरทาน เข้มทอง. (2555). ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.สุภาพร ธนะชานันท์, รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม.

การวิจัยความสัมพันธ์เปรียบเทียบครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อ 1) เปรียบเทียบพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีปัจจัยทางจิต สถานการณ์ และภูมิหลังแตกต่างกัน 2) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ และ 3) ศึกษาปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่วิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2 แห่ง จำนวน 341 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามระดับชั้น และประเภทโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจากแบบวัดมาตรฐานประเมินรวมค่า จำนวน 8 ฉบับ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบวัดแต่ละฉบับอยู่ระหว่าง .76 ถึง 92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่า t (t-test) ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) และวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเข้าร่วม (Enter) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ 2) นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย 3) นักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนน้อย 4) นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนน้อย 5) นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย 6) พบตัวทำนายสำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนตามลำดับ คือ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 2) การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และ 3) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสียสละ ได้ร้อยละ 37.1

PSYCHOLOGICAL AND SITUATIONAL FACTORS RELATED TO ALTRUISTIC BEHAVIOR
OF STUDENTS IN PHUTTHAMONTHON DISTRICT, NAKORN PATHOM PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
WATCHIRATHAN KHEMTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
At Srinakharinwirot University
September 2012

Watchirathan Khemthong. (2012). Psychological and Situational Factors Related to Altruistic Behavior of Students in Phutthamonthon District, Nakorn pathom Province. Master thesis, M.Sc. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisors Committee: Dr. Supaporn Tanachanan, Assoc. Prof. Dr. Oraphin Choochom.

This study has three purposes: 1) to examine altruistic behaviors of students who were in different psychosocial situations and from different backgrounds, 2) to study effects of the interactions between psychosocial factors and situations on students' altruistic behaviors, and 3) to examine predictive power of psychosocial factors and situations on altruistic behaviors. The sample used in this study consisted of 341 high-school students from two schools: a boarding and a day schools in Buddhamonthon, Nakorn Pathom. Independent variables used were drawn from interactionism model and tree of ethics which were the conceptual frameworks of this study. Data were collected by using eight questionnaires each of which contained 10-24 questions with high alpha coefficients ranging between .76 - .92. Data analyses were done using t-test for independent, two-way ANOVA, and multiple regression analysis using enter method. Descriptive statistics indicated that students who had higher altruistic behaviors attended boarding schools, had high social supports, had good parent, teacher, and friend models, had future and self-control orientations, and had positive attitudes toward altruistic behaviors. Multiple regression analyses indicated that social support, better parent, teacher, and friend models, and future and self-control orientations were significant predictors of altruistic behaviors in day-school students ($\%r^2 = 37.1$).

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.สุภาพร ณะชานันท์ ประธานที่ปรึกษาปริญญาโท และรองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม กรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท ซึ่งได้เสียสละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง รวมถึงการให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.อังคินันท์ อินทรกำแหง กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งเพื่อให้งานวิจัยนี้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ในความรัก ความห่วงใย และให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือจนปริญญาโทฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ทุกท่านมีแต่ความสุข ความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป เทอญ

วัชรทาน เข้มทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
พฤติกรรมเสียสละ : ความหมายและการวัด.....	6
แนวคิดที่เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละ.....	9
ลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ.....	10
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนกับพฤติกรรมเสียสละ.....	11
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองกับ พฤติกรรมเสียสละ.....	13
การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนกับพฤติกรรมเสียสละ.....	16
จิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมเสียสละ.....	18
เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเสียสละ.....	20
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนกับพฤติกรรมเสียสละ.....	21
ความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมเสียสละ.....	24
จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ.....	26
เจตคติต่อพฤติกรรมเสียสละกับพฤติกรรมเสียสละ.....	26
ลักษณะชีวสังคมกับพฤติกรรมเสียสละ.....	29
ประเภทโรงเรียนกับพฤติกรรมเสียสละ.....	29
เพศกับพฤติกรรมเสียสละ.....	29
ระดับชั้นกับพฤติกรรมเสียสละ.....	29
ระดับการศึกษาของบิดามารดากับพฤติกรรมเสียสละ.....	29

กรอบแนวคิดการวิจัย.....	31
สมมติฐานการวิจัย.....	32
นิยามปฏิบัติการของกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา.....	32
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	36
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง.....	45
4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์.....	46
4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน.....	48
4.4 ผลการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโดยใช้กลุ่มสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย.....	49
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	52
5.1 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1.....	52
5.2 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2.....	54
5.3 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3.....	56
5.4 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4.....	57
ลักษณะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียสละน้อย.....	58
ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย.....	59
ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ.....	59
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	61

บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	72
ภาคผนวก ข.....	93

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร.....	36
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียน และระดับชั้น.....	37
3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง แตกต่างกัน.....	45
4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะ เดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์แตกต่างกัน.....	47
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อ พิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน.....	48
6 ผลการเปรียบเทียบการทำนายพฤติกรรมเสียสละด้วยตัวทำนายสำคัญ.....	50
7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	94
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยคะแนนของแต่ละตัวแปร.....	95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model).....	10
2 จิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรมตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม.....	19
3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ.....	32
4 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโดยใช้กลุ่มตัวแปรด้านลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้ง 3 ชุดร่วมกันทำนาย.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การพัฒนาคนให้เป็นคนดีนั้นได้มีการปฏิบัติกันมานานแล้ว เริ่มจากทางศาสนา และทางครอบครัว ต่อมาได้มีการพัฒนาทางสื่อมวลชนและในโรงเรียนจึงกล่าวได้ว่า สถาบันทางสังคมต่างช่วยกัน พัฒนาเด็กและเยาวชนทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมโดยพร้อมเพรียงกัน แต่ประสิทธิผลของการ พัฒนายังไม่เป็นที่น่าพอใจและดูจะห่างจากการลดและขจัดปัญหาในสังคมไทยมากขึ้นตามลำดับ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 48) สอดคล้องกับคำบรรยายในการสัมมนาวิชาการของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2551: 3-4) ที่จังหวัดนครปฐม ในวันที่ 21 กันยายน 2530 ความตอนหนึ่งว่า

“เราได้ประสบปัญหาคุณธรรมจริยธรรม หรือเรียกว่าปัญหาทางศีลธรรมเพิ่มขึ้น จากยุคก่อนนั้น เรากำลังมุ่งไปในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ให้พ้นจาก สภาพด้อยพัฒนา แม้ภายหลังเราจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม กระบวนการพัฒนานั้นมุ่งไปทางวัตถุมาก เมื่อเราดำเนินงานกันมาได้ระยะหนึ่ง ซึ่งก็เป็นเวลา ผ่านไปมากพอสมควรแล้ว ประเทศชาติสังคมก็ควรที่จะพัฒนาไปได้ไกลพอสมควร การพัฒนานั้น หมายความว่าปัญหาต่าง ๆ ก็ควรลดลง แต่สภาพที่มองเห็น เรารู้สึกว่าไม่ค่อยจะสมหวัง เพราะ ปรากฏว่า ประเทศของเราก็มียังมีปัญหามากมาย สังคมนี้ยังไม่พ้นจากข้อบกพร่องที่ประสบอยู่ เดิม แล้วก็ยังมีปัญหาใหม่ ๆ เข้ามาอีกมากมาย...”

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีพฤติกรรมที่ เห็นพวกพ้องเป็นสำคัญ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดระเบียบวินัย เอาแต่ใจ เอาแต่ได้ ไม่รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม (โกวิท วรพิพัฒน์. 2535: 27) จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมการเสียสละเป็นอย่างมาก โดยในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้การอาสาช่วยเหลือสังคมเป็นวาระแห่งชาติโดยมีเนื้อหาประกอบด้วย การ รณรงค์จิตสำนึกของการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมและมีการขับเคลื่อนนโยบายตลอดจน มาตรการต่าง ๆ ได้แก่ มาตรการด้านการเงินการคลังมาตรการด้านการศึกษาและมาตรการที่เอื้อให้ ประชาชนเอกชนและข้าราชการเข้าร่วมในงานอาสาสมัครรวมทั้งการพัฒนากลไกในการส่งเสริมเรื่อง การให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤต (ศูนย์ส่งเสริมการให้และการ อาสาช่วยเหลือสังคม. 2550) นอกจากนั้นยังได้มีการระบุถึง พฤติกรรมเสียสละ ไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550 – 2554) ด้วยโดยเน้นการพัฒนาคนให้มีศักยภาพรู้จัก เสียสละต่อผู้อื่นให้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของประเทศ นอกจากนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 11 (2555 – 2559) ก็ยังคงให้ความสำคัญในการพัฒนาความเสียสละด้วยเช่นกัน

โดยกล่าวว่าสังคมไทยต้องเผชิญกับวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากสังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นบุคคลมุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการของตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจน้อยลง ต่างแก่งแย่งเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทำให้ขาดการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม

จากนโยบายของประเทศดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพัฒนาความเสียหายด้วยการปลูกฝังพฤติกรรมเสียสละให้แก่เยาวชนไทยโดยเยาวชนจะต้องได้รับการกล่อมเกลาและหล่อหลอมพฤติกรรมเสียสละจากหลาย ๆ สถาบันร่วมกัน และแหล่งสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมของการเสียสละ คือ สถาบันทางศาสนาและสถาบันที่ทำหน้าที่รับช่วงต่อมาอย่างใกล้ชิดที่สุด คือ สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (สมศักดิ์ ศรีสันติกุล. 2551: 159) ระบบการศึกษาที่ดีต้องควบคู่กับจริยธรรม การส่งเสริมนักเรียนใน สถานศึกษาควรมีการพัฒนาด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและการมีมนุษยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 89) ถ้าโรงเรียนมีการปรับตัว นำเรื่องคุณธรรมนำความรู้มาเป็นเรื่องใหญ่ ก็จะทำให้สังคมเป็นสังคมที่ดีงามและอยู่เย็นเป็นสุข (ประเวศ วะสี. 2550: 4)

นักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมเสียสละมากที่สุด คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีอายุระหว่าง 14-19 ปี เพราะเป็นช่วงวัยที่เริ่มมีความสามารถทางการรู้ การคิด และสติปัญญาที่ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ที่พัฒนาตามปกติช่วงวัยนี้ต้องเลือกวิชาเรียน หรือเลือกอาชีพ และท้ายสุดต้องออกจากสถานศึกษาไปดังนั้นบุคคลในช่วงวัยนี้จึงควรได้รับการพัฒนาเรื่องการเห็นแก่ส่วนรวมและการมีมนุษยธรรมสูง โดยเริ่มตั้งแต่การไม่เห็นแก่ตัว ตลอดจนรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ประเทศชาติ และมนุษย์ด้วยกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 89) ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ไม่ว่าปัญหาด้านความยากจน ความขาดแคลนสิ่งอุปโภคบริโภคหรือปัญหาอื่น ๆ อันเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม หากทุกคนในสังคมมีพฤติกรรมเสียสละไม่ว่าทางใดก็ตามย่อมทำให้สังคมมีการพัฒนาในทางที่ดี ย่อมทำให้สังคมเป็นปกติสุขและพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้มากยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เนื่องจากมีโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ คือ โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนประจำ เพื่อให้ นักเรียนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาอัจฉริยภาพของตนเอง และโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะกิจกรรมที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมเอื้อเพื่อเพื่อน และมีความเสียสละ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่จะตอบแทนชาติบ้านเมืองตามความสามารถของตนด้วยการทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนประจำ ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อนักเรียนจะได้มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันและกันด้วย (โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์. 2549: 9; 2554: 1-3)

การทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนจากผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยบ่งชี้ ปัจจัยสำคัญที่ควรให้การส่งเสริมนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละเพิ่มมากขึ้นดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้าง ทั้งที่เป็นปัจจัยลักษณะทางสถานการณ์ เช่นการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน ปัจจัยทางจิตลักษณะเดิม เช่นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และ ปัจจัยทางจิตลักษณะตามสถานการณ์ เช่น เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ ที่จะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสียสละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครปฐมเช่นเดียวกันแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกันมากนักน้อยเพียงใดในนักเรียนประเภทใด และศึกษาปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนด้วยปัจจัยทางจิตและสถานการณ์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีปัจจัยทางจิต สถานการณ์และภูมิหลังแตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนด้วยปัจจัยทางจิตและสถานการณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่านักเรียนกลุ่มใดเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมเสียสละน้อย
2. ทำให้ทราบว่าปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ ปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน
3. ทำให้ทราบปริมาณการทำนายของปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสถานการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน
4. ช่วยเสนอแนะการพัฒนาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเพิ่มพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ลักษณะสถานการณ์

- การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน
- การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง
- การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน

1.2 จิตลักษณะเดิม

- การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน
- ความเชื่ออำนาจในตน

1.3 จิตลักษณะตามสถานการณ์

- เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

2. ตัวแปรตาม

พฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จำนวน 724 คน และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม จำนวน 860 คน รวมเป็นนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,584 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ปีการศึกษา 2554 จำนวน 156 คน และนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม จำนวน 185 คน รวม 341 คน

นियามศัพท์เฉพาะ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ปีที่ 4-6)โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม ประจำปีการศึกษา 2554 ซึ่งตั้งอยู่ใน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ประเภทโรงเรียน แบ่งเป็น 2 แบบคือ 1) โรงเรียนแบบประจำ หมายถึงโรงเรียนที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 – 6 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ที่มาอยู่แบบกินนอนในโรงเรียนทำกิจวัตรประจำวันเรียนหนังสือและทำกิจกรรมทุกอย่างอยู่ในโรงเรียน โดยกลับบ้านอาทิตย์ละ 1 ครั้ง 2) โรงเรียนไปกลับ หมายถึง โรงเรียนที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 - 6 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม ที่มาโรงเรียนเริ่มเรียนหนังสือในตอนเช้าเวลา 08.00 น.และกลับบ้านหลังเลิกเรียน เวลา 15.30 น.

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ผู้วิจัยแบ่งการประมวลเอกสารออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการประมวลเอกสารเพื่อกำหนดความหมายและวิธีการวัดพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน และส่วนที่สองเป็นการประมวลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับพฤติกรรมเสียสละ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ 2) ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมเสียสละ 3) ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละและ 4) ลักษณะชีวสังคมกับพฤติกรรมเสียสละซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนแรก ในส่วนนี้เป็นการประมวลเอกสารเพื่อกำหนดความหมายและวิธีการวัดพฤติกรรมเสียสละโดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมเสียสละ : ความหมายและการวัด

การเสียสละในภาษาไทยมีการใช้คำที่มีความหมายในลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น การไม่เห็นแก่ตัว การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเอื้ออาทร การเอื้อต่อสังคม การอาสาสมัคร เป็นต้นซึ่งมาจากคำว่า Altruismรากศัพท์มาจากภาษาละติน ประกอบด้วยคำว่าalter แปลว่า other หมายถึงผู้อื่นและคำว่า ism หมายถึง การเข้าเผชิญหน้ากับผู้อื่น (พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์. 2528: 235 อ้างอิงจาก Severy. 1976) ส่วนกรมการวัฒนธรรม (2526: 3) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละประกอบด้วย 4 ลักษณะ คือ 1) เต็มใจช่วยเหลือบำบัตทุกข์ และบำรุงสุขให้แก่กันด้วยน้ำใสใจจริงโดยไม่เห็นแก่หน้าหรือหวังอามิสผลใดๆเป็นเครื่องตอบแทน ไม่เป็นคนดูตายในเมื่อพอที่จะช่วยเหลือได้ 2) ต้องเป็นคนเผื่อแผ่ มีน้ำใจกว้างขวางไม่คับแคบได้อะไรมาก็ไม่ตระหนี่หวงแหนไว้บริโภคคนเดียว อดคิดที่จะเจ้องานให้ผู้อื่นเพื่อให้เขาได้กินได้ใช้มีความสุขเช่นตนบ้าง 3) รู้จักใช้เงินทองที่เก็บออมและประหยัดไว้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นบ้าง ตามควรแก่กำลังและฐานะ ไม่ใช่จะตั้งหน้าเก็บออมสะสมไว้ฝ่ายเดียว ขณะเดียวกันก็ไม่เผื่อแผ่เจ้องานแก่คนอื่นจนสิ้นเนื้อประดาตัว 4) ต้องรู้จักสละ คือ ยอมสละสิ่งที่ตนมีอยู่บ้างจะเป็นทรัพย์สินเงินทอง ความสุขส่วนตัว หรือแม้แต่ชีวิตอันมีค่าของตนตามโอกาสที่เห็นสมควรและจำเป็น นอกจากนี้ บาร์ทาล (สุกานดา นิ่มทองคำ. 2535; อ้างอิงจาก Bar-tal. 1976) ได้นิยามความหมายของAltruism ไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันว่าเป็นพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นที่กระทำด้วยความสมัครใจ อาจให้เงินช่วยเหลือหรือช่วยด้วยร่างกาย โดยช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความตั้งใจที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังว่าจะได้รับสิ่งตอบแทน นอกจากนี้ บาร์บารา (Barbara. 2008) เห็นว่าเป็นพฤติกรรมในการอาสาหรือตั้งใจทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น และนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ รัชตัน (Rushton. 1981: 6) บาดสัน (Batson. 1998) เบิร์นส์ (Berns. 1985: 393) จรรยา สุวรรณทัต; ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2521: 32) ชีระพร อูวรรณโณ (2527) พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ และคนอื่นๆ (2528: 234-236) และเสาวนีย์ เสนาสุ

(2529: 4) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสียสละในทิศทางเดียวกันว่าหมายถึง พฤติกรรมที่ผู้กระทำกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และกระทำลงไปโดยความสมัครใจและกระทำโดยไม่ได้คาดหวังผลตอบแทนไว้ล่วงหน้า

นักวิชาการได้แบ่งรูปแบบของการเสียสละเอาไว้หลากหลายเช่นคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531: 187-188) และวัชร วงษ์สด (2526: 6-7) ได้แบ่งรูปแบบการเสียสละ โดยใช้คำว่าเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1) ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือหรือถือของหนัก ช่วยจูงคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ช่วยงานห้องสมุด ช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

2) ทางวาจา ได้แก่ การพูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์ บอกทางให้กับผู้ไม่รู้จักทาง การกล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ การช่วยเหลือให้คำแนะนำเพื่อน การช่วยเจรจาธุระให้ได้ผลสำเร็จ เป็นต้น

3) ทางใจ ได้แก่ การไม่กล่าวซ้ำเติมบุคคลอื่นที่ผิดพลาด ความรู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์ การเอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น การให้อภัยความผิดพลาดของบุคคลอื่น

4) ทางสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความคิดเห็น การช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อน การช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง การช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้บุคคลอื่น

เสาวนีย์ เสนาสู (2529: 4) ได้แบ่งการเสียสละ โดยใช้คำว่าเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความคิด ได้แก่ การช่วยวางแผน การช่วยเสนอความคิดเห็น เป็นต้น

2) ด้านแรงงาน ได้แก่ การช่วยยกของ การช่วยถือวัสดุอุปกรณ์ การช่วยสร้างสะพาน เป็นต้น

3) ด้านกำลังทรัพย์ ได้แก่ การบริจาค เป็นต้น

รัตนา บำรุงญาติ (2532: 15) ได้แบ่งการแสดงออกของการเสียสละ โดยใช้คำว่าเอื้อเพื่อเอื้อไว้ 3 รูปแบบ คือ

1) ทางกาย ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย ช่วยทำธุระการงานในการสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี เต็มใจ แม้งานเล็กน้อยก็ตาม

2) ทางวาจา ได้แก่ การช่วยให้คำแนะนำ เจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยพูดปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับความลำบากหรือเดือดร้อน

3) ทางใจ ได้แก่ การฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น การให้อภัยในความคิดผู้อื่น การไม่อาฆาตจองเวร

รัชตัน (Rushton. 1981: 7) แบ่งการเสียสละออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

- 1) การแบ่งปันทางวัตถุ (Object-related Activity) คือ การแบ่งปันทางวัตถุ เช่น การให้ทรัพย์สินของและเงินแก่ผู้อื่น
- 2) การให้ความร่วมมือ (Cooperative Activity) คือ การอาสาช่วยกันทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
- 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป (Helping Activity) ได้แก่ การช่วยเหลือหรือถือของ ช่วยจูงคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง เป็นต้น
- 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Activity) ได้แก่ การช่วยให้คำแนะนำ เจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยพุดปลอบใจผู้อื่น

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบของการเสียสละ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้นิยามของพฤติกรรมเสียสละตามการแบ่งพฤติกรรมเสียสละของรัชตัน (Rushton. 1981) เนื่องจากมีความเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายซึ่งหมายถึงการกระทำเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยสมัครใจ และไม่ได้คาดหวังผลตอบแทนไว้ล่วงหน้า โดยแสดงออกใน 4 รูปแบบ คือ 1) การแบ่งปันวัตถุ 2) การให้ความร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

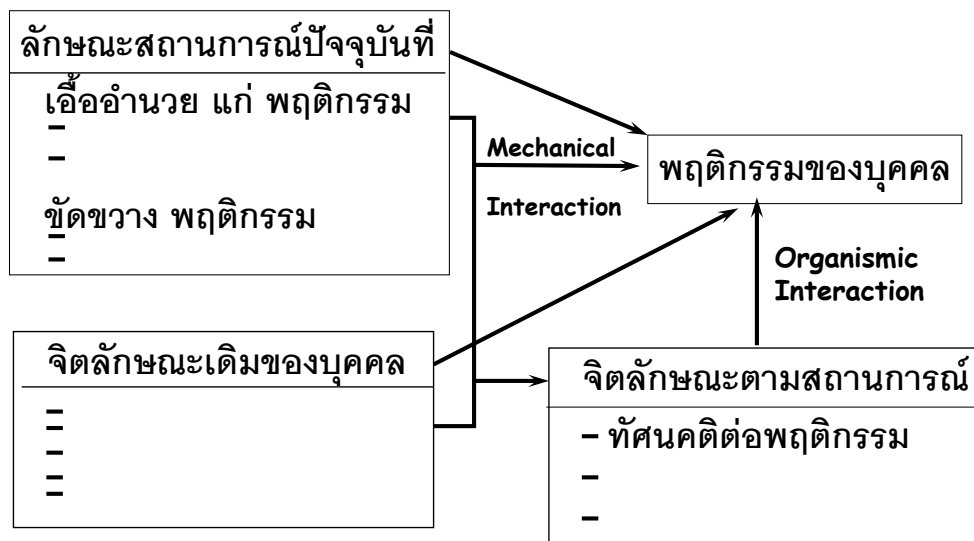
การวัดพฤติกรรมเสียสละ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ พบว่ามีเครื่องมือในการวัดพฤติกรรมเสียสละอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ แบบวัดจริยธรรมด้านความเสียสละของนริศรา ริชาร์ดสัน (2546: 56) ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ 7 เรื่อง จำนวน 10 ข้อ แต่ละเรื่องบรรยายถึงสถานการณ์ขัดแย้ง โดยสมมุติให้ผู้ตอบกำลังอยู่ในสถานการณ์ จากนั้นให้ผู้ตอบแต่ละคนต้องคิดหาเหตุผลว่า ทำไมจึงเลือกทำเช่นนั้น และเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของตนเองมากที่สุด 1 คำตอบ จากตัวเลือกที่ให้ไว้ 6 ตัวเลือกและแบบวัดพฤติกรรมเสียสละของกมลชนก ภิรมย์ศิริพรธณ. (2549: 44) มีลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเสียสละ จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การเสียสละทรัพย์สินของ 2) การเสียสละกำลังกาย 3) การเสียสละกำลังวาจา และ 4) การเสียสละความสุขสบายส่วนตนซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประเมินรวมค่า 3 หน่วย จาก “มาก” ถึง “น้อย” แบบวัดของ ยอดวิทย์ เครือวรรณ (2538: 34). แบบกำหนดตัวเลือกที่เป็นคำตอบและเหตุผลให้จำนวน 40 ข้อ ให้ผู้ตอบเลือกตัวเลือกจาก 5 ตัวเลือก ซึ่ง 4 ตัวเลือกสอดคล้องกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามโครงสร้างของวัฒนธรรมสังคมไทย ได้แก่ 1) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับอุดมคติสากล 2) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ 3) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นที่ใกล้ชิด 4) ตัวเลือกหรือเหตุผลที่อยู่ในระดับที่

ยึดผลประโยชน์บางประการของตนเอง และ 5) ตัวเลือกเป็นพฤติกรรมที่แสดงว่าไม่มีความเสียสละแบบวัดของลักษณะ ศิริวงศ์ (2549: 38) มีลักษณะเป็นแบบวัดซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนในการละความเห็นแก่ตัว จำนวน 40 ข้อ โดยแยกเป็น 5 ด้าน คือ 1) การเสียสละทรัพย์สินของ 2) การเสียสละกำลังกาย 3) การเสียสละสติปัญญา 4) การเสียสละเวลา และ 5) การเสียสละความสุขสบายส่วนตนซึ่งแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินรวมค่า 5 หน่วย จาก “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด”

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมเสียสละตามนิยามปฏิบัติการโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 5 หน่วย ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมเสียสละ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยปรับปรุงข้อคำถามจากแบบวัดของรัชตัน (Rushton. 1981) ซึ่งแบ่งการเสียสละออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การแบ่งปันทางวัตถุ 2) การให้ความร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไปและ 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

แนวคิดที่เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละ

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละได้นำรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (งามตา วณิชทานนท์; และ อุษา ศรีจินดารัตน์. 2551: 17 อ้างอิงจาก Magnusson & Endler. 1977) ซึ่งเป็นหลักการหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการใช้เป็นพื้นฐานในการประมวลเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะสถานการณ์ หมายถึง สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นลักษณะที่เอื้อหรือขัดขวางพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในปัจจุบัน เช่น กฎระเบียบการเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ หมายถึง ลักษณะทางจิตที่ส่งผลผลักดันให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เป็นลักษณะที่เกิดสะสมในตัวบุคคลจากอดีตถึงปัจจุบัน มีลักษณะค่อนข้างคงที่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เป็นต้น 3) จิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) อาจวิเคราะห์ได้โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง โดยมีตัวแปรทางจิตและสถานการณ์เป็นตัวแปรอิสระ 2 ตัว และพฤติกรรมเป็นตัวแปรตาม และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ในตน (Organismic interaction) เป็นลักษณะทางจิตของผู้กระทำลักษณะทางจิตนี้เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันของบุคคลกับจิตลักษณะเดิมของเขา ทำให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ในบุคคลนั้น อีกนัยหนึ่ง ก็คือ เป็นลักษณะทางจิตใจของผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เจตคติที่ดีต่อสถานการณ์ เป็นต้น

ภาพประกอบ 1 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)

ที่มา: ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2541: 105).

ในงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาพฤติกรรมเสียสละ โดยอ้างอิงสาเหตุของพฤติกรรมนี้โดยมีพื้นฐานจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมเสียสละเป็น 3 ประการตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ได้แก่ 1) ลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ 2) จิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมกรรมเสียสละ และ 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละซึ่งได้ประมวลเอกสารดังต่อไปนี้

ลักษณะสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ

ลักษณะสถานการณ์ คือสภาพแวดล้อมที่บุคคลใช้ดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่ในปัจจุบันเป็นลักษณะที่เอื้อหรือขัดขวางพฤติกรรมปัจจุบัน ลักษณะทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านลักษณะสถานการณ์ทั้งครอบครัวและโรงเรียน ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนกับพฤติกรรมเสียสละ

สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (พรทิพย์ ยุกตานนท์. 2541: 2) ซึ่งเป็นสถานที่จัดการศึกษาให้แก่เด็ก มุ่งให้ประสบการณ์และทักษะพื้นฐานอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต นักเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ นักเรียนจะต้องใช้ชีวิตและทำกิจกรรมอยู่ภายในสภาวะแวดล้อมของโรงเรียนตลอดเวลาโดยโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมเสียสละ ได้แก่ การจัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ การจัดกิจกรรมชุมนุม การจัดค่ายปฏิบัติธรรม การจัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์ (โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. 2552ข: 77-78) นอกจากนี้โรงเรียนยังมีระบบครูที่ปรึกษาที่สามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยเฉลี่ยครู 1 คน ต่อนักเรียน 12 คน และระบบครูหอพักที่จะคอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้การสนับสนุนด้านวัตถุหรืออุปกรณ์ และยังมีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผู้ประสบภัย แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นผ่านทางเว็บไซต์ โปสเตอร์และเครื่องกระจายเสียงของโรงเรียน นอกจากนี้ยังจัดตั้งคณะกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีผู้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมไว้มากมาย ได้แก่ อรุณี เกสรอุบล (2544: 7) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลได้รับการยอมรับและได้รับความเห็นใจในการช่วยเหลือ ทั้งทางด้านสิ่งของ แรงงาน การให้คำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร การให้ข้อมูลย้อนกลับ และมีส่วนร่วมทางสังคม จากการติดต่อสัมพันธ์กับคนในสังคม ทำให้บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่าและยกย่องตัวเขาว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่วน นวลจันทร์ อาศัยพานิชย์ (2545: 10) ได้ให้ความหมายในมุมมองของหน่วยงานว่าเป็นความช่วยเหลือของหัวหน้าที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์สังคม 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร 3) การสนับสนุนด้านทรัพยากร ในขณะที่นักวิชาการบางกลุ่มเห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมเป็นความรู้สึกหรือการรับรู้ของบุคคลจากองค์กร เช่น ไอเซนเบอร์เกอร์ อมีลลี และลินซ์ (Eisenberger R.; Cumming Armelli J.; and Lynch P.1998: 647) ได้ให้ความหมายว่าการสนับสนุนทางสังคม เป็นความเชื่อโดยทั่วไปของบุคคลในองค์กรเกี่ยวกับการที่องค์กรนั้นได้ให้การยกย่องสนับสนุนพฤติกรรมของเขา และการที่องค์กรให้การดูแลทุกข์สุขของเขา ซึ่งเชื่อว่าความรู้สึกเช่นนี้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล หากบุคคลมีความรู้สึกที่องค์กรไม่ให้ความสำคัญสนับสนุนเอาใจใส่ดูแลก็จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมนั้น ๆ น้อย สอดคล้องกับเพนเดอร์ (พรทิพย์ ยุกตานนท์. 2541; อ้างอิงจากPender.1987: 396-397) ได้ให้ความหมายว่า คือการที่บุคคลได้รับการยอมรับและรู้สึกว่าได้ได้รับความรักจากผู้อื่น รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้จากสมาชิกหรือกลุ่มคนที่อยู่ในระบบสังคม โดยการสนับสนุนทางสังคมอาจอยู่ในรูปของการสนับสนุนทางจิตใจ อารมณ์ ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิธัญญา วัฒนโธ (2546: 13) ที่ได้ให้ความหมายว่าการสนับสนุนทางสังคม

คือการรับรู้ของบุคคลว่าองค์กรมองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมต่าง ๆ มีการฝึกอบรมและการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ มีการส่งเสริมความก้าวหน้า มีการให้ผลตอบแทน มีการช่วยเหลือเอาใจใส่ โดยรับรู้ได้จาก ผู้บริหารระดับสูง กฎ นโยบาย ระเบียบ ตลอดจนข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กร นอกจากนี้คมนา วัชรานินท์ (2546: 23) เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคม คือ การที่ผู้รับการสนับสนุนได้รับการช่วยเหลือใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์หรือกำลังใจ 2) การให้การช่วยเหลือด้านวัตถุหรือทรัพยากร 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านการให้คำปรึกษาหารือหรือการให้คำแนะนำ และแสดงออกแก่ผู้รับการสนับสนุนให้เห็นชัดเจน 3 ประการ คือ 1) ชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อได้กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง 2) ช่วยทำให้ง่ายขึ้น เช่น ให้ความช่วยเหลือ ให้อุปกรณ์ของ ตลอดจนดูแลเอาใจใส่กับพฤติกรรม 3) ให้คำปรึกษาแนะนำในการกระทำพฤติกรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้นิยามของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนหมายถึงการรับรู้ของนักเรียนว่าได้รับการช่วยเหลือจากครู เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารโรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ หรือกำลังใจ 2) ด้านวัตถุหรือทรัพยากร 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านการให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ

การวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนนั้น จากการศึกษายังไม่พบแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมเสียสละโดยตรง มีเพียงแบบวัดที่ใกล้เคียงดังนี้ โกศล มีความดี (2547) เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการที่ข้าราชการตำรวจมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และประชาชนทั่วไป แบบมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ คือ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” นอกจากนี้พรทิพย์ ยุกตานนท์ (2541: 60) ได้สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมด้านพฤติกรรมพลเมืองดีโดยการปรับปรุงข้อคำถามและภาษาจากแบบวัดของโคเนกส์และเฮสส์ (พรทิพย์ ยุกตานนท์. 2541: 60; อ้างอิงจาก Koenigs and Hess. 1976) เพื่อนำมาใช้กับวัยเด็กตอนกลางในภาคใต้ เป็นแบบวัดแบบมาตรประเมินรวมค่า 4 ระดับ จำนวน 12 ข้อ และคมนา วัชรานินท์ (2546: 74) ได้สร้างแบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านการอาสาเพื่อใช้กับนักศึกษา โดยให้นักศึกษารายงานเกี่ยวกับตนเองที่ได้รับการดูแลจากคนในครอบครัว ครู และเพื่อน ตลอดจนความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ หรือกำลังใจ 2) ด้านวัตถุหรือทรัพยากร 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านการให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ แบบวัดดังกล่าวประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมีลักษณะเป็นแบบประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ในการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นแบบประเมินรวมค่า 5 ระดับโดยให้นักเรียนรายงานเกี่ยวกับตนเองว่าได้รับการดูแลจาก ครู เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารโรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ หรือกำลังใจ 2) ด้านวัตถุหรือทรัพยากร 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านการให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับ การสนับสนุนทางสังคม กับ พฤติกรรมเสียสละ พบว่า มีการศึกษาของโกศล มีความดี (2547) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมี จิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ จำนวน 187 คน พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้การ สนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาสูงมีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้การ สนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ คมนา วัชรานินทร์ (2546) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 360 คน พบว่า นักศึกษาที่ ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากเป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม

จากการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการเสียสละ สรุป ได้ว่า ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะมาก มีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามาก ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากน่าจะมี พฤติกรรมเสียสละมากเช่นกัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองกับพฤติกรรม

เสียสละ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นตัวแปรเชิงสาเหตุด้านสถานการณ์ที่สำคัญในระบบพฤติกรรมไทยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมหลาย ๆ พฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมของคน ดีและคนเก่ง (ดวงเดือน พันธุนาวิณ; อรพินทร์ ชูชม; และงามตา วนินทานนท์. 2528: 4-7) สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันเบื้องต้นของสังคมในการพัฒนาบุคคลให้รู้จักตนเองและรู้จักสังคม และการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลก็เป็นกระบวนการถ่ายทอดรูปแบบหนึ่งที่บุคคลได้รับจากสถาบัน ครอบครัว (ปฏิภากร ศิริเตชะ. 2549: 11) จากการศึกษาความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและ ใช้เหตุผลนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้สุกานดา นิมทองคำ (2535: 16-17) ได้ศึกษาตัวแปรเชิง จิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนว่าเป็นการที่บิดา มารดาของตนแสดงอาการยอมรับตน ชื่นชมตน ให้ความสนับสนุน ให้ความใกล้ชิดความสนใจ ความเอาใจใส่ ให้คำอธิบายประกอบกับการสนับสนุนและการห้ามปรามในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจน มีความสม่ำเสมอ และเหมาะสมในการให้รางวัลและลงโทษนักเรียนนอกจากนี้พรทิพย์ ยุกตานนท์ (2541: 7) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลาง ในภาคใต้ ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลว่าเป็นการที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กโดยแสดงความรักเอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็กควบคู่กับการอธิบาย เหตุผลแก่เด็ก ในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของเด็กและลงโทษเด็ก มีการให้รางวัลและ ลงโทษอย่างเหมาะสมต่อการกระทำของเด็กมากกว่าการปฏิบัติต่อเด็กด้วยอารมณ์นอกจากนี้จิราพร แสงนิรันดร์ (2543) ได้ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนหมายถึงการอบรมเลี้ยงดู

ที่นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดาในลักษณะ การแสดงความสนิทสนมรักใคร่ชื่นชม สนใจทุกข์สุขและช่วยแก้ปัญหาให้ลูก ต่อมาปฏิมากร ศิริเตชะ (2549: 22) ได้เพิ่มความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนวาร์วมถึง การรับรู้ของเด็กว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนโดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข และมีความใกล้ชิดสนิทสนม ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันนอกจากนี้สุคนธร สหะตะวัฒน์ (2550: 28) เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนและใช้เหตุผล เป็นการปฏิบัติของบิดามารดาที่มีต่อบุตรด้วยการให้ความรักเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข และช่วยแก้ปัญหาให้แก่บุตร ตลอดจนการอธิบายพร้อมชี้แจงเหตุผลให้บุตรเข้าใจว่า พฤติกรรมใดควรกระทำและพฤติกรรมใดไม่ควรกระทำ นอกจากนี้วรรณะ บรรจง (2551: 51) ได้ให้ความหมายว่าเป็น การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้อบรมเลี้ยงดูได้มีการให้รางวัลหรือลงโทษใช้เหตุผลประกอบการแนะนำตักเตือน หรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทั้งเชิงบวกและเชิงลบมีความเพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้คำชมเป็นครั้งคราวเมื่อบุตรแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เหมาะสมกับวัยส่วนดวงเดือน พันธุมนาวิน; อรพินทร์ ชูชม; และงามตา วนินทานนท์ (2528 : 4-7) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนและใช้เหตุผล ว่าเป็น การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรด้วยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข มีความใกล้ชิดกับบุตรโดยการกระทำ กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร มีความสนิทสนม สันทนุหนช่วยเหลือและให้ความสำคัญแก่บุตร ประกอบกับการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร นอกจากนี้ บิดามารดาที่ใช้วิธีการนี้ยังให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมต่อการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองในการวิจัยนี้จึงหมายถึงการรับรู้ของนักเรียน ว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนเองด้วยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข มีความใกล้ชิดสนิทสนม โดยการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ให้การสันทนุหนช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาและให้ความสำคัญแก่บุตร ประกอบกับการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร โดยใช้วิธีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมต่อการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง

การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนและใช้เหตุผลมีนักวิจัยที่ได้สร้างแบบวัดและพัฒนาแบบวัดดังกล่าวหลายท่าน ได้แก่ นีออน กลิ่นรัตน์ (2536) ซึ่งได้นำแบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520) ทั้งแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนและแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไปปรับปรุงเพิ่มจาก 15 ข้อเป็นฉบับละ 20 ข้อ ซึ่งลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนเท่ากับ .80 และแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเท่ากับ .44 ต่อมาจิราพร แสงนิรันดร์ (2543) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้เทคนิคแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันโดยใช้แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุหนตามแบบของนีออน กลิ่นรัตน์ (2536) ซึ่งลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวม

ค่า 6 หน่วย และได้ปรับปรุงเป็นจำนวน 24 ข้อซึ่งครอบคลุมวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุน วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเที่ยงของแบบวัด วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนเท่ากับ .76 ต่อมาปฏิมากร ศิริเตชะ (2549) ได้นำแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุนาวัน (2520) ไปปรับใช้ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ของเด็กว่าบิดามารดาปฏิบัติ ต่อตนโดยการแสดงความรักใคร่เอาใจใส่สนใจทุกซอกซี้บและมีความใกล้ชิดสนิทสนมโดยได้กระทำ กิจกรรมต่างๆร่วมกันแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินรวมค่า 4 ระดับจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริง ที่สุด” โดยให้คะแนนเป็น 4,3,2 และ 1 ตามลำดับมีจำนวน 14 ข้อค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์ แอลฟาเท่ากับ .74 และสุกานดา นิมทองคำ (2535) ได้นำแบบวัดของดวงเดือน พันธุนาวัน และ เพ็ญแข ประจักษ์จณี (2520) ไปใช้ เป็นแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุน จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 และสร้างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้ เหตุผล จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 ซึ่งดวงเดือน พันธุนาวันและเพ็ญแข ประจักษ์จณี (2520) ได้สร้างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุน จำนวน 10 ข้อ และแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมิน รวมค่า 11 หน่วย แบบวัดทั้งสองฉบับมีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง ($r = .77$) ต่อมาได้้นำแบบวัดการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุนไปใช้ในการวิจัยเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาที่ เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต การทำงาน และจริยธรรมของคนไทย (ดวงเดือน พันธุนาวันและคนอื่น ๆ. 2528) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .70 และนำไปใช้ในการวิจัยเรื่องการ ควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับลักษณะของนักเรียนวัยรุ่น ในปี 2529 มีค่าความเชื่อมั่น แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .66 และได้พัฒนาเพิ่มเป็น 15 ข้อ เพื่อใช้ในการวิจัยเรื่องลักษณะ ทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน (ดวงเดือน พันธุนาวัน; งามตา วนินทานนท์; และคนอื่น ๆ. 2536) โดยมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์ แอลฟาเท่ากับ .89 ส่วนแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ดวงเดือน พันธุนาวัน และงามตา วนินทานนท์ ได้พัฒนาขึ้นเป็น 10 ข้อในการวิจัยเรื่อง “ครอบครัวกับการรับสื่อมวลชนของนักเรียน วัยรุ่นในปี 2529 และได้พัฒนาเป็น 15 ข้อในการวิจัยเรื่องลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียน วัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกันในปี 2536 ซึ่งพบว่าแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88 ต่อมาจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ได้นำแบบวัดดังกล่าวไป ปรับใช้ จำนวน 10 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 ดังนั้นในการศึกษา วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธุนาวัน; งามตา วนินทานนท์; และคนอื่น ๆ. (2536) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ในการวัด การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุนและใช้เหตุผล เนื่องจากข้อคำถามมีความครอบคลุมกับนิยามที่ได้ให้ไว้และมีค่าความ เชื่อมั่นสูง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับการเสียสละเช่น สุกานดา นิมทองคำ (2535: 82) ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 550 คน พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .20 และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .22 ซึ่งผลงานวิจัยคล้ายคลึงกับปฏิมากร ศิริเตชะ (2549: 63) ที่ศึกษาปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนกับพฤติกรรมเสียสละ

การแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างของครู บิดามารดาและเพื่อนจัดเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าภายนอกที่มีต่อพฤติกรรมของอินทรีย์ เนื่องจากมนุษย์สามารถเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น ดังนั้น พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์จึงได้รับอิทธิพลจากการสังเกตพฤติกรรมและผลของการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่น และในการบำบัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้โดยอาศัยแบบอย่างพฤติกรรมจากบุคคลรอบข้าง (ผ่องพันธ์ เกิดพิทักษ์. 2536: 21)

การศึกษาความหมายของการแสดงพฤติกรรมแบบอย่าง พบว่าประยูทธ กมลเมือง (2543: 5) ให้ความหมายว่า การเห็นแบบอย่างคือ การที่นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างการกระทำของคนอื่น ซึ่งเชียร์ส แมคโคบี และลีวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520: 11-12) อ้างอิงจาก Sears; Maccoby; & Levin. 1957) ให้ความหมายว่าหมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้หนึ่งรู้สึกได้รับความคุ้นเคยอย่างสม่ำเสมอจากบุคคลรอบข้างจนรับไว้เป็นแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง

การแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างของครู บิดามารดาและเพื่อนในงานวิจัยนี้จึงหมายถึง การที่นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างการกระทำของครู บิดามารดาหรือผู้ปกครอง และเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่น ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ หรือกำลังใจ 2) ด้านวัตถุหรือทรัพยากร 3) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านการให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ โดยการกระทำนี้ต้องกระทำโดยสมัครใจและไม่หวังสิ่งตอบแทนไว้ล่วงหน้า

พฤติกรรมเสียสละนั้นถือว่าเป็นพฤติกรรมที่แบบอย่างมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก จากการศึกษาของโรเซนฮาน และไวท์ (พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์และคนอื่น ๆ. 2528: 244) ซึ่งศึกษาเด็กเกรด 4 และ 5 พบว่า เด็กที่เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเสียสละจะละสิ่งของบางอย่างแก่ผู้อื่นได้ ตรงกันข้ามกับเด็กที่ไม่เห็นแบบอย่างของการเสียสละเลยจะมีการเสียสละน้อยนอกจากเด็กจะเสียสละตามแบบอย่าง

ของผู้ใหญ่แล้ว เด็กยังมีพฤติกรรมการเสียสละมากกว่าผู้ใหญ่อีกด้วย ดังนั้นผู้ใหญ่ควรแสดงออกซึ่งการเสียสละแม้จะเพียงเล็กน้อยก็เป็นการช่วยสร้างแบบอย่างที่ดีขึ้นในสังคม ตรงกับ

การศึกษาวิจัยของกรูสค์และสคูบิสกี (ธีระพร อุวรรณโณ. 2527: 7/7; อ้างอิงจาก Grusec & Skubiski. 1970) ซึ่งจัดให้เด็กชั้นประถมศึกษาและผู้ใหญ่เล่นเกมแล้วได้เงินรางวัล โดยเด็กส่วนหนึ่งจะเห็นผู้ใหญ่บริจาคเงินรางวัลครั้งหนึ่งให้กับการกุศล ในขณะที่เด็กอีกส่วนหนึ่งเพียงแค่นำเงินผู้ใหญ่พูดสนับสนุนให้เด็กบริจาคเงินเพื่อการกุศล ผลการวิจัยพบว่า การกระทำเป็นแบบอย่างมีอิทธิพลมากกว่าคำพูด คือเด็กที่เห็นแบบอย่างการกระทำบริจาคเงินของตนเองมากกว่าเด็กที่ไม่เห็นแบบอย่างการกระทำ ซึ่งสุกานดา นิมทองคำ (2535: 18) ก็พบว่า เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูตนมากที่สุดและปฏิมากร ศิริเตชะ (2549: 11) ก็พบเช่นกันว่า เด็กจะได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมจากสถาบันครอบครัวและสถานศึกษาดังนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่าการมีแบบอย่างจาก ครู บิดามารดาและเพื่อนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

การวัดการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนนั้นจากการศึกษาไม่พบแบบวัดการแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างด้านการเสียสละ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดขึ้นเองตามนิยามปฏิบัติการ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นแบบอย่างพบว่า โชติมา สุรฤทธิธรรม (2551) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย พบว่าการมีแบบอย่างสัมพันธ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ปฏิมากร ศิริเตชะ (2549: 63) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิตและลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พบว่าการเป็นแบบอย่างของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้คมนาวัชรานินทร์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 360 คน พบว่านักศึกษาที่มีแบบอย่างในการอาสาเป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามากกว่านักศึกษาที่ไม่มีแบบอย่างในการอาสา นอกจากนี้จรรยา นาคะรัต (2528) ได้ศึกษาผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 50 คน พบว่านักเรียนในสภาพการณ์ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อมากกว่านักเรียนในสภาพการณ์ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับประยูทธ กมลเมือง (2543) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 396 คน พบว่านักเรียนที่มีแบบอย่างที่ดีมาก มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างที่ดีน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ มาก ได้แก่ มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมาก มีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามาก มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อมาก และมีพฤติกรรมเสียสละมาก จะมีพฤติกรรมในด้านนั้นมากกว่าผู้ที่มีแบบอย่างด้านต่าง ๆ น้อยดังนั้นในการ

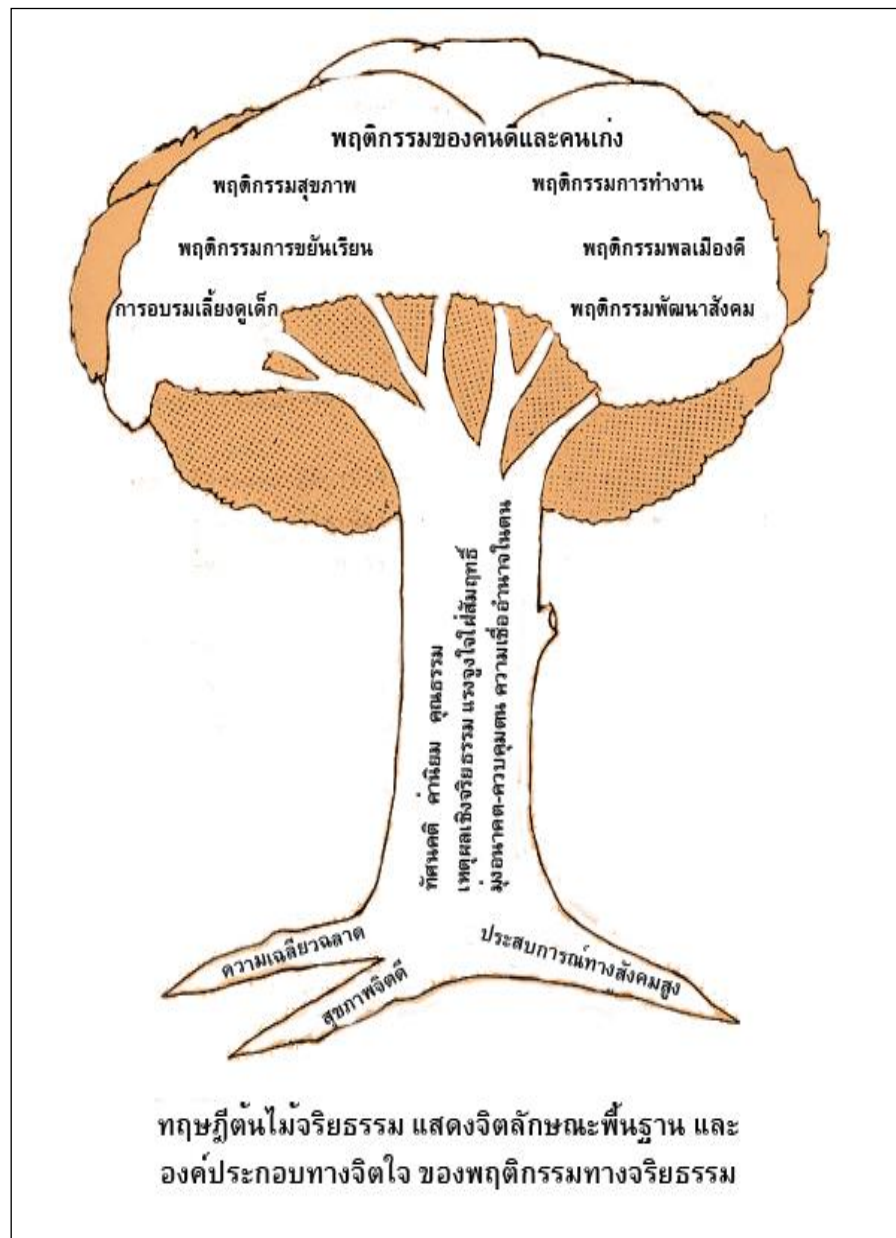
วิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนที่มีแบบอย่างพฤติกรรมเสียสละมากน่าจะมีพฤติกรรมเสียสละมากเช่นกัน

ลักษณะจิตเดิมกับพฤติกรรมเสียสละ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) มาเป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรทางจิตที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ

ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมเป็นทฤษฎีที่แสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งเกิดจากการประมวลผลการวิจัย ที่เกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทย อายุ ตั้งแต่ 6 – 60 ปี จำนวนหลายสิบล้านเรื่อง รวมจำนวนคนที่ถูกศึกษาหลายพันคนทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ผลการวิจัยทางด้านนี้นำเสนอครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.2523 และต่อมาได้มีการประมวลผลเพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านจริยธรรม โดยได้เขียนเป็นหนังสือครั้งแรกชื่อ “ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน” ในปี 2526 และต่อมาได้นำไปใช้และขยายเพิ่มเติมขึ้นอีก เดิมทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมได้แสดงถึงสาเหตุทางจิตใจที่เป็นสาเหตุด้านจิตลักษณะในส่วนของลำต้น เพียง 4 ประการเท่านั้น นั่นคือ 1) เจตคติ ค่านิยมที่ดี และคุณธรรม 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม 3) ลักษณะมุ่งอนาคต คาดการณ์ไกล 4) ความเชื่ออำนาจในตน (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538) ต่อมาได้มีการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมของคนเก่งเข้าเป็นดอกผลรวมกับพฤติกรรมคนดี จึงได้เพิ่มสาเหตุด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อีก 1 สาเหตุ รวมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่งด้านจิตลักษณะในส่วนของลำต้น 5 ด้าน

ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนของดอกผล เป็นส่วนของพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง ได้แก่ พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการขยันเรียน พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมพลเมืองดี พฤติกรรมพัฒนาสังคม 2) ส่วนของลำต้น เป็นลักษณะทางจิตใจหรือจิตลักษณะกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ดีมี 5 ประการ คือ ประการที่ 1 เจตคติ ค่านิยมที่ดี และคุณธรรม ประการที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ประการที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคต คาดการณ์ไกล ประการที่ 4 ความเชื่ออำนาจในตน ประการที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 3) ส่วนของรากต้นไม้อ ลักษณะทางจิตกลุ่มที่ 2 ที่เป็นพื้นฐานสำหรับส่วนของลำต้นมี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 สติปัญญา ประการที่ 2 ประสบการณ์ทางสังคม ประการที่ 3 สุขภาพจิตดีซึ่งส่วนของรากต้นไม้อาจจะเป็นสาเหตุของจิตลักษณะ 5 ประการของลำต้นก็ได้ และจิตลักษณะส่วนของลำต้น 5 ด้านจะเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ในขณะที่เดียวกันจิตลักษณะในส่วนของลำต้น และจิตลักษณะในส่วนของราก อาจใช้ร่วมกันทำนายและอธิบายพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งได้เช่นกัน ซึ่งภาพของต้นไม้อจริยธรรมมีลักษณะดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 จิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรมตาม
ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

แหล่งที่มา: ดวงเดือน พันธุนาวัน. (2538)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำสาเหตุด้านจิตลักษณะในส่วนของลำต้น 3 ประการ นั้น
คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน 3) ความเชื่ออำนาจในตนมาเป็น
พื้นฐานในการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมเสียสละ ดังจะได้กล่าวในหัวข้อดังต่อไปนี้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเสียสละ

เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ซึ่งการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ดีและเก่งนั้น ย่อมต้องมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปรด้านจิตลักษณะ เป็นตัวแปรสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลก็คือ พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง การศึกษาความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรมพบว่า บุญรับ ศักดิ์มณี (2532: 35) และเจษฎา หนูรุ่น (2551) ให้ความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรมว่าเป็น การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกจะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลและดวงตา เครือทิวา (2552) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่าเป็นการที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงเหตุตั้งใจหรือจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจะเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้นด้วยในขณะที่ชูลีกร วิจะสิกะ (2552) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่านอกจากเป็นการที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ แล้ว เหตุผลดังกล่าวยังช่วยให้ทราบเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความรู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นกับเหตุผลและสถานการณ์เป็นสำคัญ

การให้ความหมายของหลายท่านดังกล่าวมีความสอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (2520: 5) ซึ่งได้หมายความว่า เป็นการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการวิจัยนี้จึงหมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ซึ่งเหตุผลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

การวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีผู้สร้างแบบวัดดังนี้ คือ ดวงเดือน พันธุมนาวิณ เพ็ญแข ประจันปัจฉินิกและสุเชษฐ์ หมาหะริ่ม ได้ร่วมกันสร้างแบบวัดระดับจริยธรรมขึ้นในปี พ.ศ. 2519 (ดวงเดือน พันธุมนาวิณและ เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. 2520: 83) ซึ่งแบบวัดนี้มีลักษณะเป็นเรื่องต่าง ๆ 10 เรื่อง เรื่องเหล่านี้บรรยายถึงสถานการณ์ขัดแย้งที่คุ้นเคยของเยาวชนไทย เรื่องเหล่านี้เขียนโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง ให้เหมือนกับว่าผู้ตอบกำลังรายงานเรื่องเหล่านั้นเองว่าในเหตุการณ์นั้น ตนได้เลือกกระทำอย่างหนึ่ง โดยมีเหตุการณ์ที่บุคคลถูกกำหนดให้ทำความดี 5 เหตุการณ์ และทำความเลวอีก 5 เหตุการณ์ แบบวัดนี้ได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ม.ศ.1 และ ม.ศ.2 จำนวน 50 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจโดยมีค่าความเชื่อมั่น ($r=.77$) ต่อมาวิชชัย สัตยพัฒน์ (2545) ได้นำไปใช้ โดยปรับเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ และเมื่อนำแบบวัดไปหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหลังจากนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88 ในการวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข

ประจวบจันทน์ (2520) ที่ปรับรูปแบบของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับตามแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยของรัชชชัยพัฒน์ (2545) เนื่องจากมีค่าความเชื่อมั่นสูง

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า เจษฎา หนูรุ่ง (2551: 93) ศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 405 คน พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.38$) นอกจากนี้มีการศึกษาของวันดี ละอองทิพรส (2540: 59) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 554 คน พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.29$) และ ประยุทธ์ กมลเมือง (2543: 47) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 396 คน พบว่า นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำในรายละเอียดยังพบอีกว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเมื่อรวมกับตัวทำนายจิตลักษณะและสถานการณ์ อีก 3 ตัว รวมเป็น 4 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนได้ร้อยละ 30

จากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมมากเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะมาก มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมาก และมีพฤติกรรมเสียสละมากดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากน่าจะมีพฤติกรรมเสียสละมาก

ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนกับพฤติกรรมเสียสละ

ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เป็นลักษณะหนึ่งของพลเมืองดีที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนย่อมเป็นผู้ที่เตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในลักษณะที่มีคุณค่าต่อสังคม (สุนิสา สิริวิวัฒน์. 2541)

ในการศึกษาความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนพบว่า มีการให้ความหมายไว้หลายท่านได้แก่ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532: 6) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนว่าเป็นปริมาณของการที่บุคคลเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนและสังคมในอนาคตสามารถคาดการณ์ไกลและมีนิสัยบังคับตนเองให้อดได้รอได้หรือเลือกที่จะรับหรือไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันทีแต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่หรือสำคัญกว่าที่จะตามมาในภายหลัง สอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ (2547: 1-6) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเพิ่มเติมว่า หมายถึง ปริมาณความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นสิ่งที่เกิดกับตนในอนาคต และเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคต ลักษณะนี้เองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปรากฏการณ์เดียวกันคือ บุคคลจะต้องมีความต้องการผลในอนาคตมากกว่าผลในปัจจุบัน แล้วดำเนินการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายอนาคตนั้น เช่น การอดได้รอได้ มีกระบวนการ 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ สาเหตุ

ที่ทำให้บุคคลเลือกที่จะรับผลที่ดีมากกว่าที่จะมีมาในอนาคตแทนการรับผลเล็กน้อยในปัจจุบัน ลักษณะนี้คือลักษณะมุ่งอนาคต ขั้นตอนที่สอง คือ การกระทำที่เป็นขั้นตอนเพื่อนำผลไปสู่ที่ปรารถนาจะมีมาในอนาคตซึ่งอาจจะต้องปฏิบัติเป็นระยะเวลาานหรือต้องรอคอยผลนาน ความสามารถส่วนนี้คือ การควบคุมตนเอง

ในการวิจัยนี้จึงได้นิยามความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง คือ ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นสิ่งที่จะเกิดกับตนในอนาคตและเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคต รวมทั้งการควบคุมตนเองของบุคคลเพื่อได้ประโยชน์ที่ดีกว่าหรือสำคัญกว่าที่จะมีมาในอนาคต

การวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง มีผู้สร้างแบบวัดคือดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520) ได้สร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง มีลักษณะเป็นข้อคำถาม 20 ข้อ แต่ละข้อมีประโยคและมาตรประเมินรวมค่า 11 หน่วย พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง ($r = .90$) ต่อมาดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วนิทานนท์ และคนอื่น ๆ (2536) ได้ปรับปรุงแบบวัดดังกล่าวเพื่อใช้ในการวิจัยลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน ลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 6 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .64 ต่อมางามตา วนิทานนท์ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2551) นำแบบวัดนี้ไปใช้ในการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและโรงเรียน ที่มีต่อความสุขใจและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา จำนวน 2 ครั้ง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .728 และ .754 ตามลำดับในการวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองของดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520) ที่ใช้ในการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและโรงเรียนที่มีต่อความสุขใจและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของงามตา วนิทานนท์ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2551) เนื่องจากได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหลายครั้ง มีค่าความเชื่อมั่นสูงและลักษณะประชากรกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มที่ต้องการวัดในงานวิจัยนี้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง พบว่า โชติมา สุรฤทธิธรรม (2551: 105) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายซึ่งถูกควบคุมตัวในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา บ้านอุเบกขาและบ้านมุขิตา จำนวน 378 คน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .50$) นอกจากนี้สุชาติา ชลานุเคราะห์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของหัวหน้าสถานีอนามัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 575 คน พบว่า หัวหน้าสถานีอนามัยที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมากเป็นผู้มีความเครียดในงานน้อยกว่าหัวหน้าสถานีอนามัยประเภทตรงข้าม

และพบว่าลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 3 ของพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงาน เมื่อร่วมกับตัวทำนายจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ร่วมกับตัวทำนายกลุ่มลักษณะตามสถานการณ์ อีก 9 ตัวแปร รวมเป็น 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงานได้ร้อยละ 45.9 ในกลุ่มรวม นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 1 ของพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงาน และเมื่อร่วมกับตัวทำนายจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ร่วมกับตัวทำนายกลุ่มลักษณะตามสถานการณ์ อีก 9 ตัวแปร รวมเป็น 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมซื่อสัตย์ในการทำงานได้ร้อยละ 56.8 ในกลุ่มรวม นอกจากนี้ชาภัทร โพธิ์บาง (2550) ได้ศึกษาลักษณะจิตใจและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างมีจริยธรรมของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 32 คน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 3 ของพฤติกรรมตามค่านิยมซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ เมื่อร่วมกับตัวทำนายทางสถานการณ์และจิตลักษณะเข้าด้วยกัน 10 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมตามค่านิยมซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบได้ร้อยละ 40.7 ในกลุ่มรวม สอดคล้องกับโกศล มีความดี (2547) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ จำนวน 187 คน พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูงมีจิตสาธารณะสูงกว่า ข้าราชการตำรวจที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เจษฎา หนูรุ่ง (2551: 93) ได้ศึกษาปัจจัยลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 405 คน พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.433$) โดยพบในรายละเอียดว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมากเป็นผู้มีจิตสาธารณะมาก นอกจากนี้นักวิจัยพบผลว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 1 ของการมีจิตสาธารณะ เมื่อร่วมกับตัวทำนาย จิตลักษณะและสถานการณ์ อีก 3 ตัว สามารถทำนายการมีจิตสาธารณะได้ร้อยละ 32.7 มีค่านำหนักความสำคัญเท่ากับ .213 นอกจากนี้สุจินดา มุลผล (2548) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธและพฤติกรรมกตัญญูกตเวทียของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 450 คน พบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูงจะมีการปฏิบัติทางพุทธมากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองต่ำและจิราภรณ์ สุทธิรักษ์ (2545) ศึกษาตัวแปรด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่มีปัจจัยทางชีวสังคมและลักษณะทางจิตต่างกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดนครสงขลานครินทร์ จำนวน 560 คน พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองสูงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีจิตสำนึกมาก มีการปฏิบัติทางพุทธมาก และมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมาก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองมากน่าจะมีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้น

ความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมเสียสละ

ความเชื่ออำนาจในตนสามารถทำนายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งกับผลหนึ่งได้ รวมทั้งทำนายได้ว่าเมื่อสาเหตุนี้เกิดขึ้นควรมีผลเกิดขึ้นในปริมาณเท่าใด และผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากนับว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมน่าปรารถนามากกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย (ดูเจดือน พันธุมนาวิณ. 2549)

รอตเตอร์(ดูเจดือน พันธุมนาวิณ. 2549: 110; อ้างอิงจาก Rotter. 1966) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนหมายถึง ความคิดที่เชื่อว่าผลดีหรือผลเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากการกระทำของตนเองในขณะที่เดียวกันศักดิ์ชัย นิรัญทวิ (2532) ให้ความหมายคล้ายคลึงกับรอตเตอร์ว่าหมายถึง ความคิดของบุคคลที่เชื่อว่าความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นเป็นผลมาจากความสามารถหรือการกระทำของตนเอง โดยดวงจันทร์ อ้นอาจ (2543: 9-10) และวันวิสา หาญนอก (2544: 8) เห็นว่า ความเชื่ออำนาจในตนคือ ความเชื่อหรือเจตคติของบุคคลที่เชื่อว่าสิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นเป็นผลมาจากความสามารถหรือการกระทำของตนเอง ต่อมาอุษา ธนาบุญฤทธิ์ (2544: 8) ให้ความหมายว่าหมายถึงความเชื่อหรือการรับรู้เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้นเป็นผลมาจากทักษะความชำนาญ ความพยายาม ความสามารถหรือการกระทำของตนเอง นอกจากนี้ ณีญญา มูลประหัส (2545: 7) ให้ความหมายว่า ความคิดของบุคคลที่เชื่อว่าความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้นเป็นผลมาจากความสามารถและการกระทำของตน ต่อมาสมวาสนา ธนเมธีกุล (2546: 26) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนในลักษณะที่คล้ายคลึงกันว่าหมายถึง ความคิดของบุคคลที่เชื่อว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ก็ตามเป็นผลของการกระทำในอดีตหรือปัจจุบันที่เกิดจากทักษะความสามารถหรือความชำนาญของตนเอง และเชื่อว่าตนสามารถทำนายผลที่เกิดขึ้นกับตนเองได้รวมทั้งสามารถควบคุมผลนั้นได้ โดยที่โกศล มีความดี (2547: 26) มองว่าความเชื่ออำนาจในตนนั้นเป็นจิตลักษณะประเภทหนึ่งของบุคคลในการรับรู้ความสามารถของตนในการแสดงพฤติกรรมว่าตนเองสามารถทำได้หรือไม่และมีความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ มากน้อยในระดับใด ถัดมา กมลชนก วงวาพ (2550: 28) ได้สรุปความหมายของความเชื่ออำนาจในตนว่าหมายถึง ความคิดที่เชื่อว่าความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง ต่อมาเจษฎา หนูรุ่ง (2551: 5) ให้ความหมายว่า เป็นการรับรู้หรือความเชื่อของนักเรียนว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลมาจากพฤติกรรมหรือการ

ตัดสินใจของตนเองและตนเองเป็นผู้ควบคุมผลที่เกิดขึ้นได้และพงศ์ฤทธิ์ จันทรมงคล (2552: 24) ให้ความหมายว่าความเชื่ออำนาจในตนหมายถึงการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลของการกระทำของตนเองสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ควบคุมได้และเขาเองเป็นผู้ควบคุมเป้าหมายและกำหนดประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตด้วยตนเองสอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2520) ให้ความหมายความเชื่ออำนาจในตนว่าหมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับผลหรือสิ่งที่ได้รับส่วนใหญ่ว่าเกิดจากการกระทำและความสามารถของตนเองมากกว่าอิทธิพลภายนอกหรือสังคม

ความเชื่ออำนาจในตนในการวิจัยนี้จึงหมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับผลหรือสิ่งที่ได้รับความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าเกิดจากการกระทำความสามารถ ทักษะและความพยายามของตนเองมากกว่าอิทธิพลภายนอกหรือสังคม

การวัดความเชื่ออำนาจในตนพบว่าดวงเดือน พันธุมนาวิณ งามตา วณิชทานนท์และ คนอื่น ๆ (2536) ได้สร้างแบบวัดเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่องลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและแนวทางป้องกัน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนถึง จริงที่สุด จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .64 ซึ่งต่อลินดา สุวรรณดี (2543) ได้นำแบบวัดดังกล่าว จำนวน 15 ข้อ ไปใช้วัดนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณและได้หาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้ง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .72 ในการวัดความเชื่ออำนาจในตนครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิณ งามตา วณิชทานนท์และคนอื่น ๆ (2536) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) เนื่องจากมีค่าความเชื่อมั่นสูงและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการวัด

จากการศึกษาไม่พบการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสียสละโดยตรงแต่พบผลการวิจัยที่ใกล้เคียงคือผลการศึกษาของทิพย์สุดา จันท์แจ่มหล้า (2543) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และการศึกษาของเจษฎา หนูรุ่น (2551 : 93) ได้ศึกษาปัจจัยลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.343$) นอกจากนี้ คมนา วัชรานินทร์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 360 คน พบว่า นักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากจะมีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม

จากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมาก มีจิตสาธารณะมาก มีพฤติกรรมตามศีลธรรมของพุทธศาสนาและมีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามาก ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากน่าจะมีพฤติกรรมเสียสละมากเช่นกัน

จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมเสียสละ

จิตลักษณะตามสถานการณ์ คือ ลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ ปัจจุบัน มีความไวต่อการแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ (งามตา วานิชานนท์; อุษา ศรีจินดารัตน์. 2551: 68) ตัวแปรประเภทจิตลักษณะตามสถานการณ์ในงานวิจัยนี้ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละกับพฤติกรรมเสียสละ

เจตคติเป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาสังคมให้ความสนใจศึกษาเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่าง ๆ ฉะนั้น จึงพบความแตกต่างในแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก นักวิชาการด้านนี้จึงพยายามหาคำจำกัดความที่เหมาะสม ถูกต้องและใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด แต่สิ่งหนึ่งที่นักวิชาการเห็นพ้องต้องกันคือ เจตคติเป็นสภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่ง หากได้รับสิ่งเร้าที่เหมาะสม ความพร้อมนี้เกิดจากการประเมินสิ่งที่รับรู้มาเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ มีอารมณ์ความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย ซึ่งคำจำกัดความของออลพอร์ต (อ้อมเดือน สดมณี และคนอื่น ๆ. 2548: 23; อ้างอิงจาก จิรวัดณ์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538: 1) ก่อนข้างเป็นที่น่าสนใจของนักวิชาการ ซึ่งสรุปได้ว่าเจตคติเป็นสภาวะความพร้อมทางจิตซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นตัวกำหนดทิศทางหรือตัวกระตุ้นนริยาตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ยังพบว่าในประเทศไทยมีผู้ให้ความหมายในลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้ ฉันทนา กล่อมจิต (2526) ให้ความหมายว่า คือ ความคิดเห็น ความรู้สึกที่บุคคลประเมินต่อบุคคล สิ่งของ สภาพการณ์ ฯลฯ ซึ่งอาจจะเป็นทั้งทางบวกหรือทางลบก็ได้ โดยทั่วไปยอมรับกันว่าเจตคติมีลักษณะค่อนข้างจะทนทานถาวร มีทิศทางที่แน่นอน จนกว่าจะมีเหตุผลหรือเหตุการณ์อื่น ๆ ที่ทำให้เปลี่ยนไปนอกจากนี้เมื่อเกิดเจตคติแล้วจะทำให้มีความพร้อมในการที่จะตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น นอกจากนี้ สุรางค์ โค้วตระกูล (2537) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อ ในขณะที่เดียวกัน วราภรณ์ เอี้ยวสกุล (2539) เห็นว่าเจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของหรือความคิด ต่อมาสุชา จันท์เอม (2541) สรุปความหมายของคำว่า เจตคติว่าเป็นความรู้สึกหรือท่าทางของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยสอดคล้องกับ อารีวรรณ กลั่นกลิ่น (2537) เห็นว่าเป็นความรู้สึก ความคิด หรือท่าที และแนวโน้มในการแสดงออกของบุคคลซึ่งเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ต่อสภาพแวดล้อม บุคคล สถานการณ์ สิ่งของ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ ในขณะที่วันวิสา หาญนอก (2544) ให้ความหมายว่าหมายถึง สภาพของความพร้อมทางจิตใจหรืออารมณ์หรือทั้งสองอย่างของบุคคลที่จะแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์หรือ

บุคคล หรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สนับสนุนหรือคัดค้าน นอกจากนี้ แมคไกวร์ (งามตา วณิชานนท์; อุษา ศรีจินดารัตน์. 2551: 69; อ้างอิงจาก McGuire. 1969) ได้สรุปองค์ประกอบของเจตคติเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการรู้การคิด ด้านความรู้สึก และด้านความพร้อมกระทำ โดยดวงเดือน พันธุมนาวิ (2530) ได้สรุปความหมายของ 3 องค์ประกอบดังกล่าว ไว้ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการรู้การคิด เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ต้องประกอบด้วยความรู้หรือความเชื่อที่บุคคลมี เกี่ยวกับเป้าหมายของเจตคติที่อาจเป็นวัตถุ บุคคลหรือเหตุการณ์เป็นลำดับแรก และเป็นความรู้ที่มีทิศทางประกอบด้วย คือทางที่ว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว มีคุณหรือมีโทษ มากน้อยเพียงใด เป็นความรู้หรือความเชื่อที่ไ้ประเมินสิ่งนั้นได้ ไม่ได้เป็นเพียงข้อเท็จจริงโดยทั่วไปเท่านั้น 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก เจตคติมีลักษณะที่สำคัญคือ อารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุทางเจตคตินั้น เช่นเดียวกับองค์ประกอบแรก ความรู้สึกของบุคคลก็จะต้องมีทิศทางด้วย ซึ่งหมายถึงความชอบความไม่ชอบ หรือความพอใจไม่พอใจสิ่งหนึ่งสิ่งใด องค์ประกอบนี้ของเจตคติต่อสิ่งหนึ่งของบุคคลจะสอดคล้องกับทิศทางขององค์ประกอบแรกของเขาด้วยกล่าวคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ก็จะชอบและพอใจในสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นเลวหรือมีโทษ ก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น 3) องค์ประกอบทางความพร้อมกระทำ เมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าและมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่สอดคล้องกันซึ่งติดตามมาคือ ความพร้อมที่จะกระทำตามความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย องค์ประกอบนี้จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความใกล้ชิดกับพฤติกรรมมากกว่าองค์ประกอบทั้งสองข้างต้น

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละในงานวิจัยนี้จึงหมายถึงความรู้สึกหรือความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับการเสียสละว่าดี มีคุณมากกว่ามีโทษ ความชอบ หรือความพอใจและความพร้อมในการเสียสละ

การวัดเจตคติต่อพฤติกรรมเสียสละ พบแบบวัดทางด้านเจตคติของสุกานดา นิมทองคำ (2535) เป็นแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .82 และปฏิมากร ศิริเตชะ (2549) ซึ่งเป็นแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จำนวน 18 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .87 การวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นเองตามนิยามปฏิบัติการเนื่องจากไม่พบแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละโดยตรง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มัณฑนาวัตติ เมธาพัฒนา (2547) ศึกษาประสบการณ์ในสถานศึกษาแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดาและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง

จำนวน 247 คน พบว่าเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมกรรมการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.639$) สอดคล้องกับโกศล มีความดี (2547) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ จำนวน 187 คน พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติที่ดีต่อจิตสาธารณะมีจิตสาธารณะสูงกว่า ข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวันวิสา หาญนอก (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน การควบคุมตน เจตคติต่อการ กระทำผิดกับพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 63 คน พบว่า เจตคติต่อการกระทำผิดมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับพฤติกรรมการกระทำผิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้สุกานดา นิ่มทองคำ (2535) ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.21$) ใน รายละเอียดพบอีกว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เมื่อร่วมกับตัวทำนายทางสถานการณ์ และจิตลักษณะ 3 ตัว รวมเป็น 4 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้ร้อยละ 28.5 และคมนา วัชรานินทร์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 360 คน พบว่านักศึกษาที่มี เจตคติที่ดีต่อการอาสาสมัครอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม

จากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมมาก มีจิตสาธารณะมาก มีพฤติกรรมการกระทำ ผิดน้อย มีพฤติกรรมเอื้อสังคมมาก มีพฤติกรรมตามศีลธรรมของพุทธศาสนา และมีความประพฤติ ออสมาก ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากน่าจะมี พฤติกรรมเสียสละมาก

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมเสียสละ

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านชีวสังคม และภูมิหลังบางประการมีความสัมพันธ์กับตัวแปรพฤติกรรมเสียสละ และมีความสำคัญในฐานะ ตัวแปรที่ใช้จำแนกลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในกลุ่มตัวอย่างย่อยตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง ในที่นี้ได้แก่ ประเภทโรงเรียน เพศ ระดับชั้น ระดับการศึกษาของบิดามารดา

ประเภทโรงเรียนกับพฤติกรรมเสียสละ

จากการทบทวนเอกสารยังไม่พบผลงานวิจัยเกี่ยวกับประเภทโรงเรียนและพฤติกรรม เสียสละมีเพียงผลงานวิจัยที่ใกล้เคียง ได้แก่ นันทิกา อนันต์ชัยพิทธาน(2552: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนโรงเรียนประจำ กับนักเรียนโรงเรียนไปกลับ

จังหวัดพะเยา พบว่า นักเรียนโรงเรียนประจำมีความมีคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนโรงเรียนไปกลับ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจะมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยซึ่งเป็นโรงเรียนไปกลับ

เพศกับพฤติกรรมเสียสละ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเพศพบว่าเพศส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละเช่น ประยุทธ์ กมลเมือง (2543: 47) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 396 คนพบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนชาย

ระดับชั้นกับพฤติกรรมเสียสละ

จากการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้นพบว่าระดับชั้นส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละเช่น ประยุทธ์ กมลเมือง (2543: 47) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 396 คนพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนที่มีระดับชั้นสูงกว่า จะมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีระดับชั้นต่ำกว่า

ระดับการศึกษาของบิดามารดากับพฤติกรรมเสียสละ

จากการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยระดับการศึกษาของบิดามารดาพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีผลต่อพฤติกรรมเสียสละดังเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยของสุกานดา นิมทองคำ (2535) ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ทำการกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญของการมีพฤติกรรมเสียสละ 5 ด้าน คือ ด้านการสละทรัพย์สินของ ด้านการสละกำลังร่างกาย ด้านการสละกำลังสติปัญญา ด้านการสละเวลา และด้านการสละความสุขสบายของตนโดยอาศัยแนวคิดการวิเคราะห์สาเหตุการเกิดของพฤติกรรมตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (งามตา วณิชานนท์; และ อุษา ศรีจินดารัตน์.2551: 17 อ้างอิงจาก Magnusson & Endler.1977) เป็นแนวทางในการประมวล

เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ ได้แก่ **ลักษณะสถานการณ์** ได้แก่การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน **จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ** ได้แก่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน **จิตลักษณะตามสถานการณ์** ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

ในส่วนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์กับจิตลักษณะ ซึ่งจะส่งผลต่อการแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละที่พบหลักฐานประกอบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่

สุชาติดา ชลานุเคราะห์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของหัวหน้าสถานีนามัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 575 คน พบว่าหัวหน้าสถานีนามัยที่มีเจตคติที่ดีต่องานมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมอุทิศตนในการทำงานมากกว่าหัวหน้าสถานีนามัยประเภทตรงข้ามพบในกลุ่มหัวหน้าที่มีอายุมาก กลุ่มหัวหน้าที่มีบุคลิกภาพเพศหญิงจำนวนมาก และกลุ่มหัวหน้าที่มีบุคลิกภาพในความรับผิดชอบจำนวนมากนอกจากนี้วิลาสลักษณ์ ชวัลลิ และคนอื่น ๆ (2547) ได้ศึกษาบุคคลตัวอย่างและเครื่องชี้วัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมข้าราชการยุคใหม่พบว่า การมีแบบอย่างที่ดีในการทำงานมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมตามค่านิยมกล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมได้ .06 และการมีแบบอย่างที่ดีในการทำงานร่วมกับเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามค่านิยมสร้างสรรค์รวม จะสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมตามค่านิยมกล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องได้ร้อยละ 60 นอกจากนี้เนื่ออน พิณประดิษฐ์ และคนอื่น ๆ (2546) พบว่า กลุ่มข้าราชการตำรวจที่มีพฤติกรรมการทำงานมีประสิทธิผลสูงนั้นมีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมการทำงานมีประสิทธิผลน้อย และพบว่ากลุ่มข้าราชการตำรวจที่มีการเห็นแบบอย่างที่ดีมีพฤติกรรมการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีแบบอย่างที่ดีน้อยนอกจากนี้ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2544) ศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนสูงและรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลรอบข้างมากเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเคารพต่อสิทธิมนุษยชนมาก

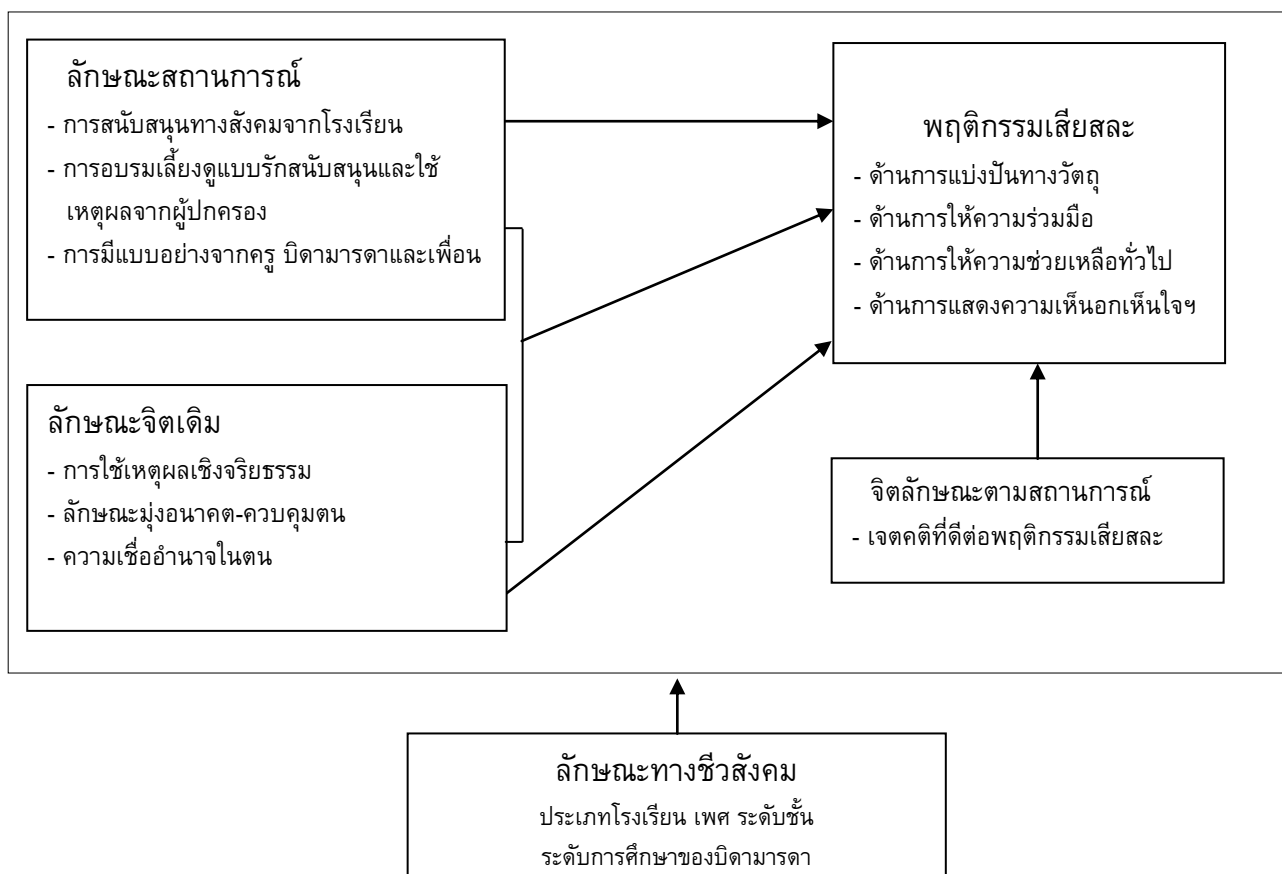
ผู้วิจัยจึงได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ประกอบกับลักษณะชีวสังคมที่เกี่ยวข้องบางประการ เพื่อเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์แยกกลุ่มย่อย โดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ผู้วิจัยใช้แนวการวิเคราะห์สาเหตุการเกิดของพฤติกรรมดังกล่าวตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (งามตา วนินทานนท์; และอุษา ศรีจินดารัตน์. 2551: 17 อ้างอิงจาก Magnusson & Endler. 1977) ซึ่งเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสาเหตุหลัก 4 ประเภท ได้แก่ 1) ลักษณะสถานการณ์ ในงานวิจัยนี้ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง และการสนับสนุนทางสังคม 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ ในงานวิจัยนี้ได้แก่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน 3) จิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ ที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่าปฏิสัมพันธ์ในตน (Organismic interaction) ในงานวิจัยนี้ได้แก่เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

นอกจากนี้ใช้ตัวแปรจิตลักษณะเดิมตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิ (2543) ที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละ ทฤษฎีนี้แสดงถึงสาเหตุสำคัญของการเกิดพฤติกรรมคนดีและคนเก่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนของดอกผลเป็นส่วนของพฤติกรรมคนดีและเก่ง 2) ส่วนของลำต้น เป็นลักษณะทางจิตใจหรือจิตลักษณะกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ดีมี 5 ประการ คือ ประการที่ 1 เจตคติ ค่านิยมที่ดี และคุณธรรม ประการที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ประการที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคตคาดการณ์ไกล ประการที่ 4 ความเชื่ออำนาจในตน ประการที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 3) ส่วนของรากต้นไม้ ลักษณะทางจิตกลุ่มที่ 2 ที่เป็นพื้นฐานสำหรับส่วนของลำต้นมี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 สติปัญญา ประการที่ 2 ประสบการณ์ทางสังคม ประการที่ 3 สุขภาพจิตดี ซึ่งส่วนของรากต้นไม้ อาจจะเป็นสาเหตุของจิตลักษณะ 5 ประการของลำต้นก็ได้ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำสาเหตุด้านจิตลักษณะในส่วนของลำต้น 3 ประการ นั้นคือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน 3) ความเชื่ออำนาจในตนมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมเสียสละ

จากแนวการวิเคราะห์สาเหตุการเกิดของพฤติกรรมตลอดจนแนวคิดทฤษฎีข้างต้นสามารถแสดงแผนภาพแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีจิตและสถานการณ์แตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละ
4. ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ 3 ตัวแปร ตัวแปรจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร รวม 7 ตัวแปรร่วมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้มากกว่าตัวทำนายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว อย่างน้อยร้อยละ 5

นัยามปฏิบัติการของกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้สามารถกำหนดความหมายและวิธีการวัดตัวแปรตามและตัวแปรอิสระในกลุ่มต่างๆได้ ดังต่อไปนี้

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมเสียสละ หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักเรียนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งการกระทำนี้ต้องกระทำโดยสมัครใจและไม่หวังสิ่งตอบแทนไว้ล่วงหน้าแบ่งออกเป็น 4 แบบตามแนวคิดของรัสตัน (Rushton. 1981: 7) คือ

- 1) การแบ่งปันทางวัตถุ (Object-related Activity) หมายถึง การให้ทรัพย์สินของและเงินแก่ผู้อื่น
- 2) การให้ความร่วมมือ (Cooperative Activity) หมายถึง การอาสาช่วยกันทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
- 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป (Helping Activity) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือโดยทั่วไป เช่น การช่วยหิ้วหรือถือของหนัก ช่วยจูงคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง เป็นต้น
- 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Activity) หมายถึง การช่วยให้คำแนะนำ เจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นและช่วยพุดปลอบใจผู้อื่น แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีพฤติกรรมเสียสละมากกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

กลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนว่าได้รับการช่วยเหลือจากครู เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารโรงเรียน โดยการให้ความช่วยเหลือใน 4 ลักษณะ คือ 1) การให้ความช่วยเหลือด้านอารมณ์ หรือการให้กำลังใจ 2) การให้ความช่วยเหลือด้วยวัตถุหรือทรัพยากร 3) การให้ความช่วยเหลือด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร และ 4) การให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาหารือหรือการให้คำแนะนำ ในการวัดครั้งนี้วัดโดยแบบวัดที่สร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการแบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่ามีมาตรประกอบ 5 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่า ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างมากกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรด้วยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข มีความใกล้ชิดกับบุตรโดยการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร มีความสนิทสนม ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาและให้ความสำคัญแก่บุตร ประกอบกับการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร นอกจากนั้นยังใช้วิธีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง ในการวัดครั้งนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลของดวงเดือน พันธุมนาวิน; งามตา วนินทานนท์; และคนอื่น ๆ. (2536) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทย์การ

(2551) จำนวน 10 ข้อ เนื่องจากข้อคำถามครอบคลุมตามนิยามที่ได้ให้ไว้และมีค่าความเชื่อมั่นสูง แบบวัดเป็นชนิดมาตราประเมิณรวมค่า มีมาตรประกอบ 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมากกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างของครู บิดามารดาและเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างการกระทำของครู บิดามารดาหรือผู้ปกครอง และเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่น ในการวัดครั้งนี้วัดโดยแบบวัดที่สร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดเป็นแบบมาตราประเมิณรวมค่ามีมาตรประกอบ 5 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้พบเห็นแบบอย่างการกระทำครู บิดามารดาและเพื่อนในการเสียสละมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้ จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลวัดโดยใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธมนาวิน เพ็ญแขประจันปัจจนิก (2520) และโกศล มีคุณ (2524) และปรับรูปแบบของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณรวมค่า 6 ระดับตามแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยของรัชชัช สัตยพัฒน์ (2545) เนื่องจากพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง แบบวัดมีลักษณะเป็นเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยให้ผู้ตอบสมมติตัวเองอยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าว และตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเหตุการณ์นั้น จำนวน 12 เรื่อง โดยแต่ละเรื่องจะมีตัวเลือกให้เลือกซึ่งเป็นแบบมาตราประเมิณรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน หมายถึงการที่บุคคลมีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งการควบคุมตนเองของบุคคล เพื่อได้ประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า หรือสำคัญกว่าที่จะมีมาในอนาคต วัดโดยแบบวัดของดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2520) โดยปรับรูปแบบของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับผลหรือสิ่งที่ได้รับ ความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าเกิดจากการกระทำความสามารถ ทักษะและความพยายามของตนเองมากกว่าอิทธิพลภายนอกหรือสังคม วัดโดยใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธมนาวิน งามตา วนินทานนท์และคนอื่น ๆ (2536) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละหมายถึงความรู้สึกหรือความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับการเสียสละว่าดี มีคุณมากกว่ามีโทษ ความชอบ หรือความพอใจและความพร้อมในการเสียสละวัดโดยแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละที่สร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ เป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรประกอบ 5 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative - Correlational Study) โดยทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ปีการศึกษา 2554 สำหรับในบทนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือการกำหนดกลุ่มตัวอย่างรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการหาคุณภาพของเครื่องมือวิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จำนวน 724 คน และโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม จำนวน 860 คนรวมเป็นนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,584 คน ซึ่งสามารถจำแนกตามโรงเรียน ระดับชั้น และเพศ ดังนี้ (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนประชากร จำแนกตามประเภทโรงเรียนและระดับชั้น

โรงเรียน	ระดับชั้น						รวม
	ม.4		ม.5		ม.6		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
มหิดลวิทยานุสรณ์	160	82	166	76	149	91	724
กาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม	86	160	111	186	122	195	860
รวม	246	242	277	262	271	286	1,584

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐมปีการศึกษา 2554 จำนวน 156 คน และนักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยนครปฐมจำนวน 185 คนรวม 341 คน

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) แบ่งประชากรเป็น 3 ชั้น โดยใช้ประเภทโรงเรียนและระดับชั้นเป็นเกณฑ์ในการแบ่งตามลักษณะของประชากรที่เป็นอยู่
- 2) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 341 คน
- 3) คำนวณกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนประชากรในกลุ่ม X} \times \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียนและระดับชั้น

โรงเรียน	ระดับชั้น						รวม
	ม.4		ม.5		ม.6		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
มหิดลวิทยานุสรณ์	34	18	36	16	32	20	156
กาญจนภิเษกวิทยาลัยนครปฐม	19	34	24	40	26	42	185
รวม	53	52	60	56	58	62	341

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรตั้งให้นิยามปฏิบัติการไปแล้วข้างต้นเป็นเครื่องมือวัด 8 ฉบับ ดังนี้

1) แบบวัดพฤติกรรมเสียสละ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยามปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเสียสละ จำนวน 19 ข้อ โดยแยกเป็น 4 ด้าน คือ 1) การแบ่งปันทางวัตถุ 2) การให้ความร่วมมือ 3) การให้ความช่วยเหลือทั่วไป 4) การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งแบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 5 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับ ในแต่ละข้อ ถ้าตอบ “จริงมากที่สุด” ในคำถามเชิงบวกได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้ามพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 19 - 95 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 31-95 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .34-.65 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .88

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมเสียสละ

ด้านการแบ่งปันทางวัตถุ

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ฉันมักให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน					

ด้านการให้ความร่วมมือ

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ฉันมักให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเสมอ เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม					

ด้านการให้ความช่วยเหลือทั่วไป

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
หากฉันเห็นอาจารย์ถือของหนัก ฉันมักจะรีบเข้าไปช่วยโดยทันที					

ด้านการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ฉันมักให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ					

2) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนผู้วิจัยใช้แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนในการวัดครั้งนี้วัดโดยแบบวัดที่สร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ จำนวน 17 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 5 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับในแต่ละข้อถ้าตอบ “จริงมากที่สุด” ในคำถามเชิงบวกได้ 5 คะแนน และลดลงมาตามลำดับจนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้ามพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 17 – 85 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 27–85 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .23-.68 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .89

ตัวอย่างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
(0) เมื่อฉันต้องการจัดค่ายอาสา อาจารย์มักจะให้การสนับสนุนด้านวัสดุและอุปกรณ์					

3) แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองของดวงเดือน พันธุมนาวิน; งามตา วรินทร์านนท์; และคนอื่น ๆ. (2536) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) มาใช้ ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .84 ลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 6 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับในแต่ละข้อถ้าตอบ “จริงที่สุด” ในคำถามเชิงบวกได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้าม พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 – 60 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 25 – 60 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .55 - .70 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .88

ตัวอย่างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

(0) แม่รักและหวังดีต่อฉัน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

(0) แม่จะอธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิดก่อนลงโทษฉัน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4) แบบวัดการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน ผู้วิจัยใช้แบบวัดการมีแบบอย่างพฤติกรรมเสียสละที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 5 ระดับ จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 21 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 5 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับในแต่ละข้อถ้าตอบ “จริงมากที่สุด” คำถามเชิงบวกได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน คำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้าม พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 21 – 105 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 46 – 105 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 - .71 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .90

ตัวอย่างแบบวัดการมีแบบอย่างจากครู บิตามารดา และเพื่อน

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
(0) อาจารย์ของฉันมักจะมอบเงินช่วยเหลือผู้ ประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ					

5) แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธุนาวิน เพ็ญแข ประจวบจันท์ (2520) และโกศล มีคุณ (2524) และปรับปรุงแบบของแบบวัดเป็นแบบมาตรฐาน ประเมินรวมค่า 6 ระดับตามแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยของรัชชัช สัตยพัฒน์ (2545) มีลักษณะเป็น เรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยให้ผู้ตอบสมมติตัวเองอยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าวและ ตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเหตุการณ์นั้น จำนวน 12 เรื่อง โดยแต่ละ เรื่องจะมีตัวเลือกข้อคำถาม 2 ข้อคำถามประกอบด้วยข้อคำถามที่แสดงถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 5 และข้อคำถามที่แสดงถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 6 ให้เลือกซึ่งเป็นแบบมาตรฐานประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ข้อคำถามที่แสดงถึงเหตุผลเชิง จริยธรรมขั้นที่ 5 ถ้าตอบ “จริงที่สุด” ในคำถามเชิงบวกได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจน ถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 0 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้ามส่วนข้อคำถามที่แสดงถึง เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 6 ถ้าตอบ “จริงที่สุด” ในคำถามเชิงบวกได้ 6 คะแนน และลดลงมา ตามลำดับจน ถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้ามพิสัยคะแนน อยู่ระหว่าง 12 – 132 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 65 – 132 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .22 - .61 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .90

ตัวอย่างแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

นายมิ่งเป็นคนขยันขันแข็ง ทำมาหากินด้วยความซื่อสัตย์ เขาบริจาคเงินให้กับการกุศล และช่วยพัฒนาหมู่บ้านและโรงเรียนให้เจริญขึ้น วันหนึ่งข้าพเจ้าทราบข่าวว่า นายมิ่งนั้นที่จริงคือ ผู้ต้องหาที่หลบหนีและถูกตำรวจออกหมายจับเมื่อ 2-3 ปีที่แล้ว โดยให้รางวัลอย่างสูงแก่ผู้บอกเบาะแสแก่ ตำรวจ คนในครอบครัวบอกให้ข้าพเจ้าไปแจ้งความ ข้าพเจ้าพิจารณาแล้วตัดสินใจที่จะไปแจ้งความ เพราะ

(0) การแจ้งความเป็นการแสดงถึงความร่วมมือกันรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

(0) คิดว่าเพื่อเป็นการช่วยรักษาความยุติธรรมให้กับสังคม ข้าพเจ้าจะกระทำโดยไม่ลังเล

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ผู้วิจัยใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520) มีลักษณะเป็นประโยคบอกเล่าจำนวน 20 ข้อ ในการวิจัยนี้ใช้ รูปแบบของแบบวัดเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตาม งานวิจัยของงามตา วณิชทานนท์ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2551) ซึ่งได้หาค่าความเชื่อมั่นแบบ สัมประสิทธิ์แอลฟา จำนวน 2 ครั้ง พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .728 และ .754 ตามลำดับเกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 6 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับใน แต่ละข้อถ้าตอบ “จริงที่สุด” ในคำถามเชิงบวก ได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจน ถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้ามเมื่อนำมาหาค่าอำนาจจำแนกอีกครั้งพบว่า มีข้อ คำถามไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 ข้อ ผู้วิจัยจึงใช้ข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ โดยพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 16-96 คะแนน ในการวิจัยนี้พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 36-94 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ ระหว่าง .23 - .57 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .76

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

(0) ฉันรีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเล่นเสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ผู้วิจัยใช้แบบวัดของดวงเดือน พันธุมนาวิน งามตา วณิชทานนท์และคนอื่น ๆ (2536) ซึ่งปรากฏในงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) ลักษณะเป็นข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 6 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับในแต่ละข้อถ้าตอบ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ในคำถามเชิงบวกได้ 6 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้าม ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าอำนาจอีกครั้ง พบว่า มีข้อคำถามไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 ข้อ ผู้วิจัยจึงใช้ข้อคำถาม 14 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 14-84 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 27-84 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .25 - .65 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .85

ตัวอย่างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน

(0) ถ้าฉันทำการบ้านมากจะช่วยให้ฉันได้คะแนนดีขึ้น

.....
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

8) แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 5 ระดับ จาก “จริงมากที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ระดับทั้ง 5 ระดับ ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญได้ 1 ระดับในแต่ละข้อถ้าตอบ “จริงมากที่สุด” ในคำถามเชิงบวกได้ 5 คะแนน และลดลงตามลำดับจนถึง “ไม่จริงเลย” ได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้าม พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 20 – 100 คะแนน เมื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 41 – 100 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .27 - .71 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .92

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
(0) ฉันเชื่อว่าการบริจาคเงินแม้เพียงน้อยนิดของ ฉัน แต่อาจมีค่ามากสำหรับผู้ยากไร้					

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำมาจากผู้อื่น และปรับปรุงจากผู้อื่น จึงได้ทำการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้แก่

1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.อังศินันท์ อินทรกำแหง รองผู้อำนวยการฝ่ายจัดการความรู้ และกิจการพิเศษสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.2 อาจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม อาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.3 อาจารย์ ดร.ฐาศุภกร จันประเสริฐ อาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการวัดเป็นอย่างดี เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบวัดแต่ละฉบับว่าสามารถวัดได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ของเนื้อหาที่จะวัด โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) เกณฑ์ที่เหมาะสมมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 89) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC = 0.66 – 1.00

2. การหาค่าจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ผู้วิจัยนำแบบวัดแต่ละฉบับที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มครูที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่นๆ. 2551: 359) ซึ่งในการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อในงานวิจัยนี้พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 - .71

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำหลังจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแล้ว จากนั้นเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติและได้รับการปรับปรุงจนมีเนื้อหาครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยกำหนดให้มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .60 ขึ้นไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่นๆ. 2551: 358) ในการหาค่าความเชื่อมั่นในงานวิจัยนี้ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .88 ถึง .92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย
2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าพบรองผู้อำนวยการของแต่ละโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งยืนยันกับกลุ่มตัวอย่างว่าข้อมูลทั้งหมดจะเป็นความลับ
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 440 ชุด ในจำนวนนี้ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 411 ชุด
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 411 ชุด พบว่า มีแบบสอบถามที่มีลักษณะสมบูรณ์และกลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจในการตอบ จำนวน 391 ฉบับ
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับมาดำเนินการจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อตอบคำถามการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้แก่
 - 2.1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (t-test) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1-2
 - 2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two - way Analysis of Variance) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3
 - 2.3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเข้าร่วม (Enter) โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างร้อยละ 5 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้ 1) ลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน พฤติกรรมเสียสละเมื่อพิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ และ 4) การทำนาย พฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโดยใช้กลุ่มสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตาม สถานการณ์เป็นตัวทำนายตามลำดับดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่ศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 391 คน โดยมีลักษณะเบื้องต้นเป็นนักเรียนโรงเรียนมหิดล วิทยานุสรณ์ จำนวน 178 คน (ร้อยละ 45.5) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม จำนวน 213 คน (ร้อยละ 54.5) เพศชาย จำนวน 196 คน (ร้อยละ 50.1) เพศหญิง จำนวน 195 คน (ร้อยละ 49.9) กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 127 คน (ร้อยละ 32.5) กำลังศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 133 คน (ร้อยละ 34.0) กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 131 คน (ร้อยละ 33.5) การศึกษาของบิดาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 157 คน (ร้อยละ 40.2) การศึกษาของบิดาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 234 คน (ร้อยละ 59.8) การศึกษาของมารดาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 162 คน (ร้อยละ 41.4) การศึกษาของมารดาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 229 คน (ร้อยละ 58.6)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนตามลักษณะชีวสังคมและ ภูมิหลังแตกต่างกัน พบผลดังนี้ (ตาราง 3)

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง แตกต่างกัน

	ลักษณะเบื้องต้น	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า
โรงเรียน	ประจำ	178	71.21	8.5	t = 7.35*
	ไปกลับ	213	64.28	10.2	
เพศ	ชาย	196	68.17	9.4	t = 1.45
	หญิง	195	66.70	10.7	

ตาราง 3 (ต่อ)

	ลักษณะเบื้องต้น	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า
ชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 4	127	66.18	10.3	
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	133	67.50	9.8	F = 1.85
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	131	68.59	10.0	
ระดับการศึกษาของบิดา	สูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)	234	68.73	9.5	t = 3.14*
	ต่ำ (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	157	65.50	10.6	
ระดับการศึกษาของมารดา	สูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)	229	69.28	9.3	t = 4.42*
	ต่ำ (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	162	64.82	10.5	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ 2) นักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำและ 3) นักเรียนที่มารดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และ จิตลักษณะตามสถานการณ์

ลักษณะสถานการณ์

ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะสถานการณ์ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน เมื่อทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) (ตาราง 8 ภาคผนวก ข) ปรากฏผลว่า 1) คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีพิสัยอยู่ระหว่าง 27–85 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.65 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง มีพิสัยอยู่ระหว่าง 25 – 60 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.80 3) การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน มีพิสัยอยู่ระหว่าง 46–105 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.83

จิตลักษณะเดิม

ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน พบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีพิสัยของคะแนน ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ตาราง 8 ภาคผนวก ข) ดังนี้ 1) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีพิสัยอยู่ระหว่าง 65 – 132 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 107.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.55 2) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง มีพิสัย

อยู่ระหว่าง 36–94 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 69.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.50 3) ความเชื่อ
อำนาจในตน มีพิสัยอยู่ระหว่าง 27–84 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.21

จิตลักษณะตามสถานการณ์

ในการวิจัยนี้ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ พบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีพิสัยของคะแนน
ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ตาราง 8 ภาคผนวก ข) ดังนี้คือ มีพิสัยอยู่ระหว่าง 41 – 100
คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 76.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.57

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีลักษณะสถานการณ์
จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์แตกต่างกันพบผลดังนี้ (ตาราง 4)

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีลักษณะสถานการณ์จิตลักษณะเดิม
และจิตลักษณะตามสถานการณ์แตกต่างกัน

ตัวแปร	กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่า t
การสนับสนุนทางสังคมจาก โรงเรียน	มาก	195	72.17	8.9	10.49*
	น้อย	196	62.72	8.9	
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง	มาก	238	68.96	10.3	3.81*
	น้อย	153	65.06	9.3	
การมีแบบอย่างจากครู บิดา มารดา และเพื่อน	มาก	206	71.70	9.0	9.89*
	น้อย	184	62.65	9.0	
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	มาก	219	69.02	10.2	3.58*
	น้อย	170	65.38	9.6	
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	มาก	199	69.85	9.9	4.98*
	น้อย	192	64.93	9.6	
ความเชื่ออำนาจในตน	มาก	198	69.09	9.3	3.33*
	น้อย	193	65.74	10.6	
เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ	มาก	208	70.21	9.4	5.94*
	น้อย	180	64.37	10.0	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเป็นผู้ที่มี
พฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนน้อย 2) นักเรียนที่มี
แบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มี
แบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อนน้อย 3) นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากเป็น
ผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย 4) นักเรียนที่มี
ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-

ควบคุมตนเองน้อย 5) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองน้อย 6) นักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย 7) นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกันพบผลดังนี้ (ตาราง 5)

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์แตกต่างกัน

	จำนวน	แสดงค่าเอฟ			% ทำนาย
		(ก)	(ข)	ก x ข	
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(ก) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	389	94.45*	<1	<1	22.4
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(ก) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	391	104.57*	20.84*	<1	26.2
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน(ก) ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	391	101.48*	3.58*	2.88	23.3
การมีแบบอย่าง(ก) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	388	79.86*	<1	<1	20.4
การมีแบบอย่าง(ก) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	390	80.81*	9.94*	1.69	22.6
การมีแบบอย่าง(ก) ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	390	84.49*	<1	1.21	20.5
การอบรมเลี้ยงดู(ก) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (ข)	388	10.99*	8.48*	<1	6.1
การอบรมเลี้ยงดู(ก) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (ข)	391	9.82*	14.88*	3.54	9.0
การอบรมเลี้ยงดู(ก) ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	391	9.91*	4.35*	1.22	5.3

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ผลการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโดยใช้กลุ่มสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการหาตัวทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน โดยใช้ตัวทำนาย 3 ชุด ตัวทำนาย **ชุดที่ 1** คือ ลักษณะสถานการณ์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน ตัวทำนาย **ชุดที่ 2** คือ จิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และตัวทำนาย **ชุดที่ 3** คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 1 ตัวแปร คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายชุดตัวทำนายแต่ละชุดว่าสามารถทำนายได้มากน้อยเพียงใด โดยเปรียบเทียบร้อยละของการทำนายที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเข้าร่วม(Enter)โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างร้อยละ 5 พบผลดังนี้ (ตาราง 6)

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบการทำนายพฤติกรรมเสียสละด้วยตัวทำนายสำคัญ 4 ชุด

ชุดที่ 1 (1,2,3)				ชุดที่ 2 (4,5,6)				ชุดที่ 3 (7)				ชุดที่ 4 (1,2,3,4,5,6,7)				% ต่างต่าง
จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่า เบต้า	จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า	จำนวน คน	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่า เบต้า	
389	35.5	1,3	.36 .30	388	10.8	4,5,6	.12 .16 .12	387	12	7	.28	384	37.1	1,3,5	.36 .26 .13	1.6

หมายเหตุ : ตัวทำนาย

1 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง

3 หมายถึง การมีแบบอย่างจากครู บิฑามารดาและเพื่อน

4 หมายถึง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

5 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

6 หมายถึง ความเชื่ออำนาจในตน

7 หมายถึง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมเสียสละมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเข้าร่วม(Enter)โดยมีตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนและการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ร้อยละ 35.5 (ตาราง 6) มีค่า เบต้า คือ .36 และ .30 ตามลำดับหมายความว่านักเรียนได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น และนักเรียนมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น

พิจารณาการทำนายตัวทำนายชุดที่ 2 คือ กลุ่มจิตลักษณะเดิม มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน (ตาราง 6) พบผลการทำนายพฤติกรรมเสียสละว่าตัวทำนายทั้ง 3 ตัว สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ร้อยละ 10.8 มีค่า เบต้า คือ .12 , .16 และ .12 ตามลำดับ หมายความว่า ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น นักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น และมีความเชื่ออำนาจในตนมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น

การพิจารณาการทำนายของตัวทำนายชุดที่ 3 กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ มี 1 ตัวแปร คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 3 ทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ร้อยละ 12.0 (ตาราง 6) ตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ (มีค่าเบต้า .28) หมายความว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น

พิจารณาการทำนายของตัวทำนายทั้ง 3 ชุดรวมกัน (ชุดที่ 4) พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 4 ร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ ร้อยละ 37.1 มีตัวทำนายที่สำคัญ 3 ตัวแปร (ตาราง 6) คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเป็นตัวทำนายอันดับแรก การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อนด้านการเสียสละเป็นตัวทำนายอันดับที่สอง และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเป็นตัวทำนายอันดับที่สาม (มีค่าเบต้า.36, .26 และ.13 ตามลำดับ) หมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น มีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อนด้านการเสียสละมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น และมีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเท่าใดก็มีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้นเท่านั้น

พิจารณาความแตกต่างของชุดตัวแปร พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ สามารถทำนายได้มากที่สุด ใน 3 ชุดตัวทำนาย ซึ่งทำนายได้ร้อยละ 35.5 ส่วนตัวทำนายทั้ง 3 ชุดรวมกัน (ชุดที่ 4) สามารถทำนายได้ร้อยละ 37.1 จึงพบความแตกต่างของร้อยละการทำนายเพียง 1.6 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบตัวแปรด้านลักษณะสถานการณ์ ด้านจิตลักษณะเดิม และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ว่า ตัวแปรใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน โดยอาศัยแนวการวิเคราะห์สาเหตุพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบในการประมวลเอกสาร และกำหนดตัวแปรเชิงเหตุที่จะอธิบายพฤติกรรมเสียสละ งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนที่มีปัจจัยทางจิต สถานการณ์และภูมิหลังแตกต่างกัน 2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน 3) เพื่อศึกษาปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนด้วยปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่โรงเรียนในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 391 คน

เครื่องมือวัดในการวิจัยนี้ มีจำนวน 8 แบบวัด เป็นแบบวัดที่นำมาใช้จำนวน 4 แบบวัด นำแบบวัดอื่นมาปรับปรุงและสร้างขึ้นใหม่ จำนวน 4 แบบวัด (แบบวัดพฤติกรรมเสียสละ แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แบบวัดการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน และแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ) ลักษณะเครื่องมือวัดเป็นประเภทมาตราประเมินรวมค่า (Summated ratings scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน 2) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย t-test สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1-2 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two - way Analysis of Variance) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 4) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเข้าร่วม(Enter)โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างร้อยละ 5 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4

สรุปผลการศึกษาค้นคว้าและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

5.1 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 กล่าวว่า “นักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน”

สมมติฐานนี้คาดว่านักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในการทดสอบสมมติฐานนี้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน นักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน และนักเรียนที่มีมารดามีระดับการศึกษา

แตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน (ตาราง 3) โดยในรายละเอียดพบว่า 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าเฉลี่ย 74.88 และ 68.23 ตามลำดับ) 2) นักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าเฉลี่ย 68.73 และ 65.50 ตามลำดับ) 3) นักเรียนที่มารดามีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีมารดาการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าเฉลี่ย 69.28 และ 64.82 ตามลำดับ)

จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนประจำ กินนอนในโรงเรียน ทำกิจวัตรประจำวัน เรียนหนังสือและทำกิจกรรมทุกอย่างอยู่ในโรงเรียนโดยกลับบ้านอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เป็นผู้ที่พฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิกา อนันต์ชัยพัทธนา (2552) ที่พบว่า นักเรียนโรงเรียนประจำมีความมีคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนโรงเรียนไปกลับ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระบบการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนประจำ มีความเด่นชัดที่ทำให้พฤติกรรมเสียสละของนักเรียนมากกว่านักเรียนในรูปแบบของโรงเรียนไปกลับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประจำนักเรียนใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน 24 ชั่วโมง ทำให้โรงเรียนมีเวลาในการพัฒนา นักเรียนมากยิ่งขึ้น และประกอบกับการที่โรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนนักเรียนหลายด้าน ซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ การจัดกิจกรรมชุมนุม การจัดค่ายปฏิบัติธรรม การจัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์ (โรงเรียนมหิตลวิทยาลัยนุสรณ์. 2552: 77-78) และโรงเรียนยังมีระบบครูที่ปรึกษาที่สามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยเฉลี่ยครู 1 คน ต่อนักเรียน 12 คน และระบบครูหอพักที่จะคอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้การสนับสนุนด้านวัตถุหรืออุปกรณ์ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นผ่านทางเว็บไซต์ โปสเตอร์และเครื่องกระจายเสียงของโรงเรียน นอกจากนี้ยังจัดตั้งคณะกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นอีกทั้งลักษณะของโรงเรียนประจำนักเรียนต้องพักอาศัยในหอพักซึ่งนักเรียนได้อยู่ร่วมกับครูอาจารย์และเพื่อนตลอดเวลาทำให้นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างการเสียสละทั้งจากครูอาจารย์และเพื่อนซึ่งเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การที่นักเรียนมีบิดาหรือมารดาที่มีการศึกษาสูงนั้นส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่บิดาหรือมารดาการศึกษาต่ำสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกานดา นิมทองคำ (2535) ที่พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาการศึกษาต่ำ แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของบิดามารดาเป็นส่วนเป็นอย่างมากในการส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนอาจเป็นเพราะบิดามารดาผู้ที่มีการศึกษาสูงนั้นเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะกระบวนการ มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังให้นักเรียนหรือบุตรในความปกครองทำพฤติกรรมเสียสละได้ดี ประกอบกับบิดามารดาผู้มีการศึกษาสูงมักจะมีรายได้สูงจึงทำให้

บิดามารดาเหล่านี้สามารถสนับสนุนด้านทรัพย์สินของให้แก่บุตรได้มากตลอดจนสามารถแสดงแบบอย่างพฤติกรรมที่เสียสละให้แก่ผู้อื่นได้มากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ

5.2 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 กล่าวว่า “นักเรียนที่มีจิตและสถานการณ์แตกต่างกัน มีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน”

สมมติฐานนี้คาดว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนน้อย นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองน้อย นักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อนน้อย นักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองน้อย นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองน้อย และนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละเป็นผู้มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย

พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า นักเรียนที่มีจิตและสถานการณ์แตกต่างกันมีพฤติกรรมเสียสละแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบรายละเอียดดังนี้

5.2.1 นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนน้อยสอดคล้องกับผลการศึกษาของโกศล มีความดี (2547) ที่พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาสูงมีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาต่ำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของคมนา วัชรานินทร์ (2546) พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากเป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม นั้นแสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนรับรู้ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารโรงเรียน ทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านอารมณ์ หรือการให้กำลังใจ การให้ความช่วยเหลือด้วยวัตถุ อุปกรณ์ ทรัพยากร ซึ่งหมายความรวมทั้งการให้และการให้ยืม การให้ข้อมูล ข่าวสาร การให้คำปรึกษา และการให้คำแนะนำส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.2.2 นักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนสอดคล้องกับผลการศึกษาของคมนา วัชรานินทร์ (2546) พบว่านักศึกษาที่มีแบบอย่างในการอาสาเป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีแบบอย่างในการอาสา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จรรยา นาครัต (2528) ที่พบว่า

นักเรียนในสภาพการณ์ตัวแบบแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อมีการแสดงพฤติกรรมเอื้อเพื่อมากกว่านักเรียนในสภาพการณ์ควบคุม และสอดคล้องกับประยุทธ์ กมลเมือง (2543) ที่พบว่านักเรียนที่มีแบบอย่างที่ดีมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างที่ดีน้อย นั้นแสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างการกระทำของครู บิดามารดาหรือผู้ปกครอง และเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่นักเรียนเกี่ยวข้องอยู่เป็นประจำโดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมการมีจริยธรรมส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.2.3 นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อยสอดคล้องกับผลการศึกษาของโกศล มีความดี (2547) ที่พบว่าข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติที่ดีต่อจิตสาธารณะมีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อจิตสาธารณะ ผลการศึกษาของคมนาวัชรธานินทร์ (2546) พบว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อการอาสาสมัครมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม นั้นแสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือความเชื่อเกี่ยวกับการเสียสละว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณมากกว่ามีโทษ ตลอดจนมีความชอบความพอใจต่อการเสียสละและความพร้อมที่จะเสียสละส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.2.4 นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของโกศล มีความดี (2547) ที่พบว่าข้าราชการตำรวจที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงมีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนต่ำ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเฉษฐา หนูรุ่งน (2551 : 93) ที่พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนมากเป็นผู้มีจิตสาธารณะมาก สุจินดา มูลผล (2548) ที่พบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงจะมีการปฏิบัติทางพุทธมากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนต่ำ และจิราภรณ์ สุทธิรักษ์ พบว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนสูงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนต่ำ นั้นแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการคาดการณ์ไกล การเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตรวมทั้งการควบคุมตนเองเพื่อให้ประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าที่จะมีมาในอนาคตส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.2.5 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครองน้อยสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกานดา นิมทองคำ (2535: 82) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม สอดคล้องกับปฎิมากร ศิริเตชะ (2549: 63) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นั้นแสดงให้เห็นว่าการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อบุตรด้วยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข มีความใกล้ชิด

กับบุตรโดยการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร มีความสนิทสนม ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาและให้ความสำคัญแก่บุตร ประกอบกับการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร นอกจากนั้นยังใช้วิธีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมกับการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเองนั้น ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.2.6 นักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อย ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจษฎา หนูรุ่งน (2551: 93) ที่พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะผลการศึกษาของวันดี ละอองทิพรส (2540: 59) ที่พบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมและผลการศึกษาของประยูทธ กมลเมือง (2543: 47) ที่พบว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ นั้นแสดงให้เห็นว่าการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้ จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือ แรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.2.7 นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของทิพย์สุตา จันทร์แจ่มหล้า (2543) ที่พบว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจษฎา หนูรุ่งน (2551: 93) ที่พบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะและผลการศึกษาของคมนา วัชรานินท์ (2546) ที่พบว่านักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากจะมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเกี่ยวกับผลหรือสิ่งที่ได้รับ ความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าเกิดจากการกระทำความสามารถ ทักษะ และความพยายามของตนเองมากกว่าอิทธิพลภายนอกหรือสังคมส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.3 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 กล่าวว่า “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละ”

สมมติฐานนี้คาดว่ามีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 2 ตัวพร้อมกัน ผลปรากฏว่าคะแนนพฤติกรรมเสียสละไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางจิตและสถานการณ์

สรุปได้ว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

5.4 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 4 กล่าวว่า “ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ 3 ตัวแปร (การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน) ตัวแปรจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร (การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ) รวม 7 ตัวแปรร่วมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้มากกว่าตัวทำนายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว อย่างน้อยร้อยละ 5”

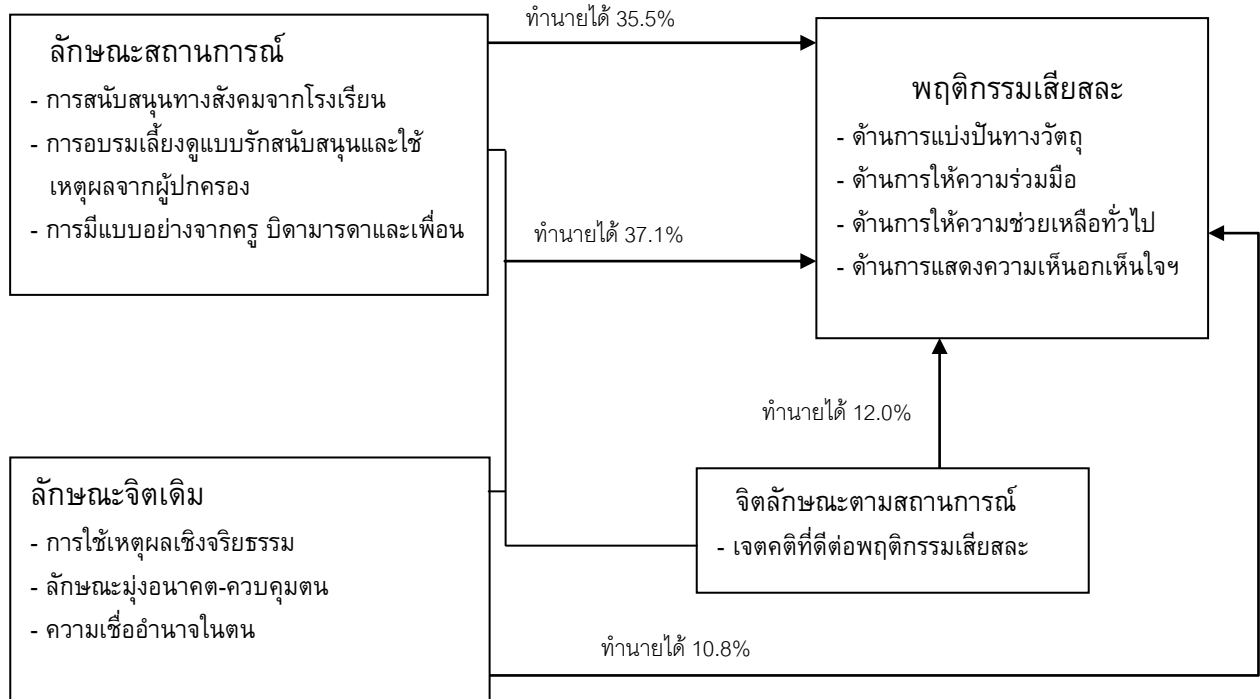
สมมติฐานนี้คาดว่า ตัวทำนายกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 3 ตัวแปร ตัวแปรจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร รวม 7 ตัวแปร (ตัวทำนายชุดที่ 4) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสียสละได้มากกว่าตัวแปรเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยกำหนดเกณฑ์ทำนายที่แตกต่างมากกว่าร้อยละ 5 ขึ้นไป จึงจะยอมรับได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเข้าร่วม (Enter)

จากผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมเสียสละ พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 4 รวม 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ร้อยละ 37.1 (ตาราง 6) โดยมีตัวทำนายสำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคม การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดาและเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน (มีค่าเบต้า .36, .26 และ .13 ตามลำดับ) ในขณะที่ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ์ สามารถทำนายได้มากที่สุด ใน 3 กลุ่มตัวแปร ซึ่งสามารถทำนายได้ร้อยละ 35.5 จึงพบความแตกต่างเพียงร้อยละ 1.6 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์มีตัวทำนายสำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนและการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละ (มีค่า เบต้า คือ .36 กับ .30 ตามลำดับ) และตัวทำนายชุดที่ 2 คือ จิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปรร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 10.8 โดยมีตัวทำนายได้ทั้ง 3 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน(มีค่า เบต้า คือ .16, .12 และ .12 ตามลำดับ) ตัวทำนายชุดที่ 3 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร ทำนายได้ร้อยละ 12.0 โดยตัวทำนายสำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ (มีค่าเบต้า .28)

สรุปได้ว่าจากตัวทำนายใน ชุดที่ 1 พบตัวแปรสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมเสียสละ คือ การสนับสนุนทางสังคม และการมีแบบอย่างพฤติกรรมเสียสละจากครู บิดามารดา และเพื่อน สามารถทำนายได้ร้อยละ 35.5 ตัวทำนายใน ชุดที่ 2 ตัวแปรสำคัญที่ทำนาย คือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายได้ร้อยละ 10.8 ตัวทำนายใน ชุดที่ 3 ตัวแปรสำคัญที่ทำนาย คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ สามารถทำนายได้ร้อยละ 12.0 ตัวทำนายใน ชุดที่ 4 ตัวแปรสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมเสียสละ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การมีแบบอย่างพฤติกรรมจากครู บิดามารดา และเพื่อนด้านการเสียสละ และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน สามารถทำนายได้ร้อยละ 37.1 ส่วนการนำตัวทำนายชุดที่ 1, 2 และ 3

(ตัวทำนายชุดที่ 4) มาใช้ร่วมกันในการทำนายพฤติกรรมเสียสละ พบความแตกต่างเพียงร้อยละ 1.6 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ภาพประกอบ 4 ปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนโดยใช้กลุ่มตัวแปรด้านลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ทั้ง 3 ชุดร่วมกันทำนาย

ลักษณะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียสละน้อย

- นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียสละน้อย ได้แก่ 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ
2) นักเรียนในที่มีมารดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 3) นักเรียนในที่มีบิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีข้อดีที่เด่นชัดดังนี้

ประการแรก ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อแสวงหาปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละ โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ซึ่งกำหนดกลุ่มสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ไว้หลายด้านอย่างครอบคลุม ทั้งปัจจัยภายนอก ได้แก่ ลักษณะสถานการณ์ต่าง ๆ และปัจจัยภายในตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ จิตลักษณะบางด้านที่สำคัญเกี่ยวข้องกับตัวแปรพฤติกรรมเสียสละ การวิจัยครั้งนี้จึงนับเป็นการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละที่ครอบคลุมอีกเรื่องหนึ่ง และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรสำคัญ

หลายตัวแปร โดยเฉพาะตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์และจิตลักษณะเดิม (การสนับสนุนทางสังคม การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน) เป็นตัวแปร 3 ตัวแปรที่มีบทบาทในการทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ในปริมาณมาก โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 37.1

ประการที่สอง แบบวัดในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 4 แบบวัด ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมเสียสละ แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แบบวัดการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อน และแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมเสียสละ ซึ่งเป็นแบบวัดมาตรฐานประเมินรวมค่ามีการหาคุณภาพเครื่องมือตามมาตรฐานทั้งรายข้อและทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .88 ถึง .92

ประการที่สาม ข้อค้นพบเกี่ยวกับประสิทธิผลของประเภทโรงเรียนส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละ ผลวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนไปกลับ ข้อค้นพบครั้งนี้ช่วยยืนยันประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนประจำเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละมาก

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ตัวแปรส่วนใหญ่มาจากแหล่งข้อมูลเดียวกัน คือได้จากการรายงานของนักเรียน หากมีการวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากบุคคลที่มีความสำคัญแวดล้อมจากนักเรียน ได้แก่ ครู บิดามารดา และเพื่อน จะได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุและหรือผลของพฤติกรรมเสียสละที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ประการแรก ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนนักเรียน ดังนี้ 1) จัดโครงการอบรมสัมมนา จัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการเสียสละ ตลอดจนส่งเสริมการทำกิจกรรมเสียสละโดยเฉพาะในเวลารว่าง เช่น ช่วงเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ วันเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงปิดภาคเรียนให้แก่นักเรียน เนื่องจากการส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักเสียสละเวลา หรือความสบายส่วนตน 2) ควรให้การช่วยเหลือด้านวัตถุ งบประมาณ หรือทรัพยากรแก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมเสียสละ เนื่องจากผลการวิจัยนี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน ดังนั้นการจัดโครงการอบรมสัมมนา จัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการเสียสละจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสียสละมากขึ้น 3) ในการจัดกิจกรรมเสียสละควรเชิญชวนผู้ปกครอง และครูเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมเสียสละ 4) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมหรือจัดการอบรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน นั่นคือ ส่งเสริมความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

รวมทั้งส่งเสริมการควบคุมตนเองของนักเรียน เพื่อได้ประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า หรือสำคัญกว่าที่จะมีมาในอนาคต เนื่องจากการวิจัยนี้พบผลว่าลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนประเภทไปกลับควรมุ่งเน้นการพัฒนาให้นักเรียนตามรูปแบบของโรงเรียนประจำมากขึ้น เพราะผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนประจำมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนโรงเรียนไปกลับ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนไปกลับควรพัฒนาให้นักเรียนเพิ่มเติมดังนี้ 1) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ช่วงเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ วันเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงปิดภาคเรียนให้แก่ นักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมชุมนุมที่เกี่ยวเนื่องกับการเสียสละ การจัดค่ายปฏิบัติธรรม การจัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์ 3) เพิ่มบุคลากรโดยเฉลี่ยครู 1 คน ต่อนักเรียน 12 คน เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด 4) จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการสนับสนุนด้านวัตถุหรืออุปกรณ์แก่นักเรียน 5) สนับสนุนการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างต่อเนื่องหลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ पोสเตอร์ เครื่องกระจายเสียงของโรงเรียน เป็นต้น 6) จัดตั้งคณะกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อกำกับ ดูแล ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรม

ประการที่สอง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการทำพฤติกรรมเสียสละ 4 ลักษณะ คือ 1) ให้ความช่วยเหลือด้านอารมณ์ หรือการให้กำลังใจแก่นักเรียน ทั้งก่อนทำพฤติกรรม ระหว่างทำพฤติกรรม หรือหลังการทำพฤติกรรม 2) ให้ความช่วยเหลือด้านวัตถุหรือทรัพยากร เช่น การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น 3) ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นพฤติกรรมเป็นระยะและ 4) ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาหรือการให้คำแนะนำแก่นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน ครู และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนควรร่วมกิจกรรมกับนักเรียนในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในการเสียสละแก่นักเรียนด้วย

ประการที่สาม ผู้ปกครองของนักเรียนควรเป็นแบบอย่างในการเสียสละให้แก่ นักเรียน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชน การบริจาค การให้ทานแก่ผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งในการทำกิจกรรมเหล่านี้ ผู้ปกครองควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย หรือได้มีโอกาสในการสังเกตการณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้พบเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเสียสละของผู้ปกครองซึ่งอีกช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละของนักเรียน

ประการที่สี่ จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถระบุกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียสละน้อย ซึ่งได้แก่ 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ 2) นักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และ 3) นักเรียนในที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจึงควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มนี้เป็น 3 ลำดับแรก โดยการให้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การส่งเสริมการมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองแก่นักเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยนี้พบว่า ทั้ง 3 ตัวแปรส่งผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลพบตัวแปรสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ คือ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 2) การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และ 3) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ตัวแปรดังกล่าวสามารถทำนายพฤติกรรมเสียสละได้ร้อยละ 37.1 และทำนายได้สูงสุดร้อยละ 44.6 ในกลุ่มนักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จากผลการวิจัยดังกล่าวเสนอให้นำตัวแปรสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน ไปสร้างเป็นกิจกรรมต้นแบบ และนำไปทำการวิจัยเชิงทดลองประเมินผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของต้นแบบก่อนนำไปใช้ฝึกอบรมพัฒนา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่เหมาะสมแก่นักเรียนประเภทต่าง ๆ โดยควรศึกษากับนักเรียนในกลุ่มที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ กลุ่มที่มารดาการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลชนก ภิรมย์ศิริพรรณ. (2549). *คู่มือพัฒนาการเสียสละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลชนก วงวาพ. (2550). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการวัฒนธรรม. (2426). *วัฒนธรรมฉบับที่ 2*. กรุงเทพฯ: ภัคดีประดิษฐ์.
- โกวิท วรพิพัฒน์. (2535). *วัยรุ่นวัยสร้างสรรค์เพื่อสังคมไทย. คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรม และดูแลเด็กวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป.
- โกศล มีควมดี. (2547). *ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โกศล มีคุณ. (2524). *การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2531). *หน่วยการเรียนรู้การสอนศีลธรรม. ม.ป.ป.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมนา วัชรานินทร์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- งามตา วนินทานนท์; และ อุษา ศรีจินดารัตน์. (2551). *ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและโรงเรียน ที่มีต่อความสนใจและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: การวิจัยช่วงยาวหลายระยะ*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 120. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา นาคะรัต. (2528). *ผลของตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา สุวรรณทัต; ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2521). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1: พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิราพรแสงนิรันดร์. (2543). ผลของการสอนโดยเทคนิคแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ สุทธิรักษ์. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดองค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมและลักษณะทางจิตต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจษฎา หนูรูน. (2551). ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา กล่อมจิต. (2526). จิตวิทยาเบื้องต้น. ขอนแก่น: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชวลีกร วิจะสิกะ. (2552). มาตราวัดจริยธรรม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2552, จาก <http://educms.pn.psu.ac.th/ojs-student/include/getdoc.php?id=169&article=44&mode=pdf>
- โชติมา สุรฤทธิธรรม. (2551). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัญญา มุลประหัส. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่องาน ความเชื่ออำนาจในตน บรรยากาศองค์การกับการมีส่วนร่วมในงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (บริหารการพยาบาล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงจันทร์ อ้นอาจ. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมชาติและการพัฒนาบุคคล*. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- (2541). *รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์*. วารสารทันตภิบาล. 10(2)
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; งามตา วณิชานนท์; และ คนอื่นๆ. (2536). *รายงานการวิจัย เรื่องลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและแนวทางป้องกัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่นๆ. (2551). *หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยขั้นสูงแบบบูรณาการทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 โครงการวิจัยแม่บท การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; อรุณรัตน์ ชูชม; และ งามตา วณิชานนท์. (2528). *ปัจจัยทางจิตวิทยาในเวทีที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 32. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงดา เครือทิวา. (2552). *การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/result.php?id=739>
- ดุจดเดือน พันธุมนาวิน. (2549). *ความเชื่ออำนาจในตน: การวัด ความสำคัญและการเปลี่ยนแปลง*. วารสารพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- (2550). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ*. ทูลอดหนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ทิพย์สุตา จันทร์แจ่มหล้า. (2543). *ปัจจัยด้านจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์*. ปรินญาณีพันธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัชชัย สัตยพัฒน์. (2545). *จิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระพร อูรรณโณ. (2527). *พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน: ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นริศรา ริชาร์ดสัน. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลจันทร์ อาศัยพานิชย์. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (บริหารการพยาบาล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิกา อนันต์ชัยพัชานา. (2552). การเปรียบเทียบความมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างโรงเรียนประจำและโรงเรียนไปกลับจังหวัดพะเยา. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีน.พะเยา: สถาบันพระบรมราชชนกกระทรวงสาธารณสุข. ถ่ายเอกสาร.
- นิชาภัทร โพธิ์บาง. (2550). ลักษณะจิตใจและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างมีจริยธรรมของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นืออน กลิ่นรัตน์. (2536). การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในชนบทที่มีสภาพพัฒนาต่างกัน. ขอนแก่น: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นืออน พิณประดิษฐ์; และคนอื่นๆ. (2546). ตัวบ่งชี้จิตสังคมของพฤติกรรมการทำงานในข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค 4 ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ และการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปฏิมากร ศิริเตชะ. (2549). ศึกษาปัจจัยทางสังคมลักษณะทางจิตและลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ประยูทธ กมลเมือง. (2543). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยสละของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2550). *แผนพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงศ์ฤทธิ์ จันทรมงคล. (2552). *การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองและความเชื่ออำนาจในตนระหว่างผู้ต้องขังที่ปรับตัวได้ดีกับไม่ดีในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ ยุกตานนท์. (2541). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *การพัฒนาจริยธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์; และ คนอื่นๆ. (2528). *จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย*. โครงการตำราคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์สยามศึกษา.
- มัทนทนาวดี เมธาพัฒนา. (2547). *ประสบการณ์ในสถานศึกษาแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง*. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยอดวิทย์ เจริญวรรณ. (2538). *การศึกษาคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเสี่ยสละชนิดสถานการณ์ ที่มีรูปแบบการตอบต่างกัน*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา บำรุงญาติ. (2532). *ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้หุ่นมือการเล่านิทานและการใช้แถบเสียงนิทาน*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์. (2549). รายงานประจำปี 2549. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน).
- (2552ก). สรุปลงสาระหลักสูตรโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์พุทธศักราช 2552. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน).
- (2552ข). รายงานประจำปี 2552. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน).
- (2554). แผนการจัดการเรียนรู้และแผนการประเมินผลการเรียนรู้ฉบับย่อ รายวิชา ส30201 ทักษะชีวิต. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์.
- ลักขณา ศิริวงศ์. (2549). คู่มือพัฒนาการเสี่ยสละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลินดา สุวรรณดี. (2543). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณะ บรรจง. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของเอกลักษณ์นักศึกษาครูและการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อพฤติกรรมครูนักวิจัยของนักศึกษาครูในยุครูปการศึกษ. ปริญญาานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรารณ เอี้ยวสกุล. (2539). การเปรียบเทียบทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีที่ผ่านการคัดเลือกประเภทการสอบรวมเข้ามหาวิทยาลัยและโควตา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- วัชร วงษ์สด. (2526). การทดลองสอนความเอื้อเพื่อแม่แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันดี ละอองทิพรส. (2540). ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันวิสา หาญนอก. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน การควบคุมตน ทัศนคติต่อการกระทำผิดกับพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- วิธัญญาวัฒน์. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและจากหัวหน้างาน กับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยมีความกตัญญูทวนเวียนที่เป็นตัวแปรกำกับ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลี; งามตา วนินทานนท์; และวิริทธิ์ ธรรมนารถสกุล. (2547). กรณีศึกษาบุคคล ตัวอย่างและเครื่องชั่งวัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมข้าราชการยุคใหม่. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทิว. (2532). ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม. (2550). วาระแห่งชาติการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมวาสนา ธนเมธีกุล. (2546). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2551). สังคมไทย: ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกานดา นิมทองคำ. (2535). ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุคนธรส หุตะวิฒนะ. (2550). ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจินดา มูลผล. (2548). การศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธและพฤติกรรมกตัญญูทวนเวียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุชา จันท์เอม. (2541). *จิตวิทยาเด็กเกเร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ ชลานุเคราะห์. (2552). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของหัวหน้าสถานีนอามัย*. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุนิสา สิริวิวัฒน์. (2541). *ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. วารสารสงขลานครินทร์. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุรงค์ไคว้ตระกูล. (2537). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ มีผลกิจ. (2552). *คุณธรรม จริยธรรม สามัคคีธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คอมพิวเตอร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
- เสาวนีย์ เสนาสุ. (2529). *งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรุณี เกสรอุบล. (2544). *ความรู้ ความคิดเห็นและการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิตเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อ้อมเดือน สดมณี; และคนอื่น ๆ. (2548). *ประสิทธิผลในการฝึกอบรมทักษะและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรมประหยัดน้ำและไฟฟ้า ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. รายงานวิจัยฉบับที่ 98. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีวรรณ กลั่นกลิ่น. (2537). *รายงานวิจัยการพัฒนาทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพพยาบาล*. [ม.ป.ท. :ม.ป.พ.].
- อุษา ธนาบุญฤทธิ์. (2544). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายในตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครปฐม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Batson, C.D. (1998). *Altruism and prosocial behavior*. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & L. Gardner (Eds.), *Handbook of social psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Berns, R. M. (1985). *Child, Family, Community*. Holt, Rinehart and Winston. New York.
- Eisenberger R.; Cumming Armelli J.; & Lynch P. (1998). Perceived organizational support. Discretionary treatment and job satisfaction. *Journal of Apply Psychology*. 82 (5).

Magnusson David; & Endler Norman (1977). *Personality at the Crossroad*. Current Issues in Interactionism Psychology. New Jersey : LEA.

Rushton Philippe. (1981). *Altruism and helping behavior : social, personality, and developmental perspectives*. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.

Wilson Barbara. (2008). *Media and Children's Aggression, Fear, & Altruism*. Department of Communication at the University of Illinois at Urbana-Champaign.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สารบัญแบบวัด

แบบวัดที่	หน้า
1. พฤติกรรมเสียสละ	76
2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	78
3. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	83
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจากผู้ปกครอง	85
5. การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน	86
6. ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	88
7. ความเชื่ออำนาจในตน	90
8. เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ	92

แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง :ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. กำลังศึกษาอยู่

- โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์
 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม

2. เพศ ชาย หญิง

3. ระดับชั้น

- มัธยมศึกษาปีที่ 4
 มัธยมศึกษาปีที่ 5
 มัธยมศึกษาปีที่ 6

4. การศึกษาสูงสุดของบิดา

- ต่ำกว่าประถมศึกษา อนุปริญญา, ปวส.
 ประถมศึกษา ปริญญาตรี
 มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาโท
 มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช. ปริญญาเอก
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. การศึกษาสูงสุดของมารดา

- ต่ำกว่าประถมศึกษา อนุปริญญา, ปวส.
 ประถมศึกษา ปริญญาตรี
 มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาโท
มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช. ปริญญาเอก
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสียสละ

คำชี้แจง :ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่อง ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดย

5	หมายถึง	จริงมากที่สุด
4	หมายถึง	จริงมาก
3	หมายถึง	จริงปานกลาง
2	หมายถึง	จริงน้อย
1	หมายถึง	จริงน้อยที่สุด หรือไม่จริงเลย

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ฉันมักใช้เวลาว่างทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น					
2. ฉันมักอาสาไปช่วยซ่อมแซมโรงเรียนในต่างจังหวัด โดยไม่หวังค่าตอบแทนใด ๆ					
3. เมื่อมีผู้ต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ฉันพอทำได้ ฉันจะอาสาไปช่วยเหลือเขา					
4. ฉันมักนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาค					
5. ฉันมักให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ					
6. เมื่อมีเด็ก สตรีมีครรภ์ คนพิการ หรือคนชรา ขึ้นมาบนรถโดยสารประจำทาง ฉันมักลุกให้คนเหล่านั้นนั่ง					
7. ฉันมักบริจาคเงินให้แก่ผู้ด้อยโอกาส					
8. ฉันมักให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน					
9. ฉันมักให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเสมอเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมช่วยเหลือสังคม					
10. หากฉันเห็นอาจารย์ถือของหนัก ฉันจะรีบเข้าไปช่วยโดยทันที					
11. ฉันมักให้เพื่อนยืมเสื้อผ้าของฉัน					
12. เมื่อเพื่อนทะเลาะกัน ฉันมักเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้เสมอ					
13. ฉันมักอนุญาตให้เด็กหรือคนชราซื้อของก่อนฉัน แม้พวกเขาจะมาทีหลังฉันก็ตาม					
14. เมื่อเพื่อนของฉันไม่เข้าใจบทเรียน ฉันจะช่วยอธิบายให้เสมอ					

พฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
15. ในการแข่งขันกีฬา ฉันมักเป็นผู้หนึ่งที่คอยช่วยเหลือผู้อื่นจนทำให้การแข่งขันผ่านไปด้วยดี					
16. ถ้าเพื่อน ไม่มีเงินทานข้าว ฉันก็จะให้เงินกับเพื่อนคนนั้น					
17. เมื่อรับประทานอาหารเสร็จฉันมักช่วยเพื่อนเก็บจานเสมอ					
18. เมื่อฉันสังเกตเห็นว่ามีเพื่อนไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูอธิบาย ฉันจะรีบถามครูทันทีเพื่อให้ครูอธิบายให้เพื่อน ๆ เข้าใจอีกครั้ง					
19. ฉันมักเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม					

แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจง :ต่อไปนี้เป็นเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา 12 เรื่อง ขอให้นักเรียนสมมติว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว และได้ตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามเหตุการณ์นั้น ขอให้
นักเรียนคิดก่อนว่า นักเรียนตัดสินใจเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อคิดเหตุผลได้แล้วจึงอ่านคำตอบของเรื่อง ซึ่งมี 2
คำตอบ แต่ละคำตอบจะให้พิจารณาประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยที่สุด” จนถึง “ไม่เห็นด้วยที่สุด”

โดยให้พิจารณาไปที่ละคำตอบว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเพียงใด แล้วประเมินตรงระดับที่
สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง “.....” เนื้อข้อความเหล่านั้น
เพียงแห่งเดียวในแต่ละเรื่องขอให้ประเมินทั้ง 2 คำตอบ และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

เหตุการณ์ที่ 1 นายมิ่งเป็นราษฎรที่มีความขยันขันแข็ง เขาทำมาหากินด้วยความซื่อสัตย์ เขาบริจาค
เงินกำไรส่วนหนึ่งให้กับการกุศล ช่วยพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้นอย่างมาก และยังได้บริจาคเงินก้อนใหญ่ให้กับ
โรงเรียนในหมู่บ้านอีกด้วย วันหนึ่งฉันได้ทราบข่าวว่า นายมิ่งนั้นที่จริงคือผู้ต้องหา ซึ่งหลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจ
เมื่อ 2-3 ปีที่แล้ว ซึ่งทางตำรวจออกหมายจับทั่วประเทศ โดยให้รางวัลอย่างสูงแก่ผู้บอกเบาะแสแก่ตำรวจ ซึ่ง
คนในครอบครัวบอกให้ฉันไปแจ้งความ ฉันพิจารณาแล้วตัดสินใจจะไปแจ้งความเพราะ

1. การแจ้งความเป็นการแสดงความร่วมมือกันรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. คิดว่าเพื่อเป็นการช่วยรักษาความยุติธรรมให้กับสังคม ฉันจะกระทำโดยไม่ลังเล

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 2 มีชายร่างกำยำ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสกปรกและขาดวิน เทียวเดินขอเงินจากผู้สัญจร ณ
สถานีรถโดยสารประจำทาง หลายคนให้เงินด้วยท่าที่ไม่เต็มใจ มีบางคนให้เงินด้วยท่าที่หวาดกลัว ฉันมีเงินอยู่
ในกระเป๋าไม่มากนัก อีกทั้งฉันเป็นผู้มีรายได้น้อย ถ้าชายผู้นั้นเดินมาหาฉัน ฉันตัดสินใจไม่ให้เงินแก่ชายผู้นั้น
เพราะ

1. เป็นการไม่ยุติธรรมกับสังคม ที่บางคนไม่ยอมทำงานแต่เรียกร้องความช่วยเหลือจากผู้อื่น

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. การช่วยเหลือคนที่มีสภาพปกติด้วยการให้ทาน มิใช่วิธีช่วยเหลือที่ถูกต้อง

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 3 วิยะดาเป็นเจ้าของหน้าี่จัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสังกัด การซื้อแต่ละครั้งใช้เงินจำนวนมาก ก่อนการจัดซื้อมีตัวแทนขายจากบริษัทหนึ่งมาเสนอว่า จะให้ส่วนลด 20% เป็นเงินสดแก่ผู้ซื้อ ขณะที่บริษัทที่สองเสนอของที่มีคุณภาพดีกว่าแต่มิได้เสนอส่วนลดให้เลย เมื่อได้คำนวณส่วนลดที่จะได้จากบริษัทแรกแล้ว มากพอที่จะซื้อสิ่งของที่วิยะดาและลูก ๆ ของเธอต้องการทีเดียว กรณีดังกล่าว ถ้าฉันเป็นวิยะดาจะซื้อของจากบริษัทที่สอง เพราะ

1. การซื้อของจากบริษัทที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่า เกิดผลดีแก่ส่วนรวมมากกว่า

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. บุคคลควรยึดมั่นในความสุขจิต ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์หรือบทบาทใด

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 4 เมื่อการดำรงตำแหน่งกำนันครบวาระ จึงต้องมีการเลือกตั้งกันใหม่ ผู้ใหญ่บุญชูซึ่งเป็นญาติของฉัน แต่อยู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง ก็ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วย เขาเป็นคนหนุ่มที่มีความรู้ความสามารถดี และตั้งใจทำงาน ส่วนอดีตกำนันสมใจซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านที่หมู่บ้านของฉันก็ลงสมัครอีกครั้ง เขาไม่มีผลงาน มีแต่หาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก ทำให้เขามีฐานะดีและมีพวกพ้องมาก เขาส่งนักเลงออกแจกเงินเพื่อให้ไปลงคะแนนเสียงให้ เมื่อถึงวันเลือกตั้ง กำนันสมใจยังได้ส่งรถสองแถวออกรับชาวบ้านไปลงคะแนนฉันเป็นผู้หนึ่งที่ได้นั่งรถสองแถวนั้นไปด้วย แต่ฉันก็จะลงคะแนนให้ผู้ใหญ่บุญชู เพราะ

1. เชื่อว่าผู้ใหญ่บุญชูจะสามารถทำงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ท้องถิ่นได้

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. บุคคลควรมีความกล้าหาญที่จะตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องเหมาะสม

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 5 วรรณนิภาได้รับคัดเลือกให้ไปศึกษาดูงานที่ต่างประเทศเป็นเวลา 6 เดือน ซึ่งตรงกับที่เธอได้ฝึกงานมาแล้ว เธอได้เตรียมตัวทุกอย่างจนพร้อม ครั้นถึงวันเดินทางญาติผู้ใหญ่ที่เธอเคารพนับถืออย่างยิ่งเกิดป่วยหนัก โอกาสรอดหรือไม่รอดพอ ๆ กัน ถ้าวรรณนิภาอยู่ใกล้ ๆ อาจช่วยเป็นกำลังใจแก่ผู้ป่วยให้มีชีวิตยืนยาวต่อไปอีก ถ้าฉันเป็นวรรณนิภา จะตัดสินใจไม่เดินทางไปต่างประเทศครั้งนี้ โดยฉันมีเหตุผลว่า

1. หากไม่ดูแลแล้วต้องเสียผู้เป็นที่เคารพไป ฉันคงไม่สบายใจไปตลอดชีวิต

..... :

เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. การอยู่ดูแลเพื่อยืดอายุหรือทำให้ชีวิตรอด ถือว่าเป็นการกระทำที่ประเสริฐ เพราะชีวิตนั้นมีค่าเหนือสิ่งใด

..... :

เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 6 ถ้าฉันเป็นหัวหน้าหน่วยงาน นายกมลเป็นลูกน้องคนหนึ่ง เขาช่วยเหลืองานฉันอย่างแข็งขันจนฉันรู้สึกพึงพอใจ เมื่อต้นเดือนได้มีการแบ่งงานจากโครงการใหญ่มอบหมายให้แต่ละคนหรือกลุ่มไปทำ ครั้นถึงกำหนดเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา งานของผู้อื่นเสร็จเรียบร้อย ยกเว้นกลุ่มของนายกมล ฉันพยายามต่อเวลาให้ แต่ก็ไม่มีทีท่าว่าจะเสร็จ ฉันตัดสินใจเรียกงานคือจากนายกมล รวมทั้งไม่จ่ายค่าตอบแทนในการทำงานนั้นด้วย ฉันตัดสินใจเช่นนี้เพราะ

1. กลุ่มของนายกมลผิดสัญญาที่ทำงานไม่เสร็จ

..... :

เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. พิจารณาว่าได้ทำอย่างถูกต้องยุติธรรม เป็นสิ่งที่ฉันควรมั่นใจ

..... :

เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 7 ถ้าหลานของฉันคบเพื่อนที่นิสัยไม่ดี ชอบลักขโมยและก้าวร้าว แม้แต่หลานของฉันก็ยังเคยโดนเด็กคนนั้นขโมยเงิน ฉันคิดว่าจะแนะนำให้หลานของฉันเลิกคบกับเพื่อนคนนี้ เพราะ

1. การให้คบกันต่อไป ถ้าเกิดความเสียหายแก่หลานในภายหลัง ฉันคงไม่ให้อภัยตัวเองที่ปล่อยให้ปล่อยปละละเลย

..... :

เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. การให้เลิกคบ เป็นการกันไว้ดีกว่าแก้ ย่อมถือเป็นการกระทำที่เหมาะสมที่สุด

..... :

เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 8 หนุ่มสาวคู่นี้รักกัน ตั้งใจว่าจะแต่งงานร่วมชีวิตครอบครัว ครั้นหนุ่มพาสาวไปที่บ้าน ก็ได้ทราบจากมารดาของตนว่า หญิงสาวนั้นเป็นลูกของครอบครัวที่ร่ำรวยและเคยทำให้ครอบครัวของตนต้องประสบหายนะมาในอดีต **ถ้าฉันเป็นชายหนุ่มก็จะยังคงแต่งงานกับหญิงสาวผู้นั้น เพราะ**

1. การไม่แต่งงานครั้งนี้ โดยนำเอาอดีตที่เกิดกับคนรุ่นก่อนมายึดถือ ย่อมเป็นความโง่เงาของบุคคล

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. ฉันถือว่า ความรักคือสิ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้างครอบครัวให้มีความสุขและมั่นคง

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 9 สุนัขของฉันและของเพื่อนบ้าน ถูกยาเบื่อตายไปหลายตัว ต่อมาทราบว่า ผู้ที่เบื่อคือเพื่อนบ้านชื่อวิชัย เป็นผู้มีอิทธิพล ก่อนข้างลึกลับ ประกอบอาชีพอะไรไม่มีใครทราบ มีบริวารเป็นนักเลงจำนวนมาก การเบื่อยาครั้งนี้ไม่มีใครทราบสาเหตุ คาดว่าเป็นเพราะเขารำคาญเสียงเห่าหอนหรือเตรียมการโจรกรรมของตามบ้าน เพื่อนบ้านหลายคนที่สุนัขตายเพราะพิษยาเบื่อ ขอร้องให้ฉันเป็นผู้ดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีกับนายวิชัย เมื่อพิจารณาแล้ว **ฉันตั้งใจไปแจ้งความเพราะ**

1. การแจ้งความเป็นการพยายามที่จะยุติความชั่วร้ายที่เกิดแก่ชุมชนและสังคม ย่อมเป็นการกระทำที่เหมาะสม

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. การแจ้งความเป็นการป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดต่อไป ซึ่งจะไม่ทำให้เราเสียใจในภายหลัง

..... :
เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 10 คนร้ายได้ลอบเข้าไปในบ้านของพัชรี ได้ขโมยเอาเครื่องประดับมีค่าไปหลายชิ้น ซึ่งเป็นประมาทครั้งหนึ่งของสิ่งของมีค่าที่พัชรีได้ทำประกันไว้กับบริษัท บริษัทได้ให้เธอทำรายการรูปพรรณของเครื่องประดับที่หายไป เพื่อที่จะจ่ายให้ตามเงื่อนไข เพื่อนสนิทของพัชรีซึ่งอยู่ในวงการขายประกันได้แนะนำว่า เธอควรจะต้องแจ้งว่าสิ่งของที่ทำประกันทุกชิ้นหายไป เพื่อจะได้ค่าชดเชยเต็มที่ เพราะเป็นการยากที่บริษัทจะตรวจสอบได้ และโดยปกติบริษัทก็ได้กำไรมหาศาลจากลูกค้าอยู่แล้ว **ถ้าฉันเป็นพัชรีจะแจ้งแก่บริษัทเฉพาะรายการที่หายไปเท่านั้น เพราะ**

1. การละเมิดสัญญา แม้ตรวจสอบไม่ได้ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. การรักษาความจริงเป็นการกระทำที่จะช่วยสร้างคุณค่าของสังคม

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 11 ชายผู้หนึ่งขับรถยนต์ส่วนตัวมาตามถนนโดยล้าพั้งในเวลากลางคืน ระหว่างทางพบว่ามีผู้ประสบอุบัติเหตุจากการที่รถจักรยานยนต์พลิกคว่ำอยู่ข้างทาง มีคนหนึ่งนอนแน่นิ่ง อีกคนหนึ่งซึ่งบาดเจ็บพยายามโบกมือให้เขาช่วยเหลือ ถ้าฉันเป็นผู้ชายขับรถยนต์คันนั้นก็จะต้องรถเพื่อให้ความช่วยเหลือ โดยเหตุผลสำคัญในการกระทำดังกล่าว คือ

1. ฉันจะละอายใจตนเอง หากพบคนที่เดือดร้อนแล้วละเลยไม่ช่วยเหลือ

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. เป็นเรื่องของมนุษยธรรม หากไม่ช่วยเหลือเขาอาจต้องสูญเสียชีวิต

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

เหตุการณ์ที่ 12 ฉันทราบว่า ในการทำผลงานวิชาการเพื่อขอตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 นั้น มีครูบางคนลอกผลงานหรือจ้างผู้อื่นทำ เมื่อเสนอไปแล้วก็ได้รับอนุมัติ ได้มีผู้มาติดต่อกับฉันว่า ถ้าต้องการผลงานวิชาการก็อาจจ้างทำได้ โดยเสียเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งพิจารณาแล้วแม้เป็นเงินจำนวนมาก แต่เมื่อเทียบกับเงินประจำตำแหน่งที่จะได้ก็ถือว่าคุ้ม ซ้ำเพื่อน ๆ หลายคนยังหวังไว้ว่าฉันควรได้ตำแหน่งดังกล่าวโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม ฉันตัดสินใจที่จะไม่จ้างทำผลงาน โดยเหตุผลที่ว่า

1. การให้ผู้อื่นทำผลงาน แม้ได้รับอนุมัติก็คงมิได้ทำให้ฉันภูมิใจในผลงานนั้น

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

2. การจ้างทำผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่ง แสดงถึงการขาดอุดมการณ์ในการประกอบอาชีพ

..... :
 เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ก่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

คำชี้แจง : ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดย

5	หมายถึง	จริงมากที่สุด
4	หมายถึง	จริงมาก
3	หมายถึง	จริงปานกลาง
2	หมายถึง	จริงน้อย
1	หมายถึง	จริงน้อยที่สุด หรือไม่จริงเลย

การได้รับการสนับสนุน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ก่อนที่ฉันจะทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ฉันจะได้รับคำแนะนำจากอาจารย์					
2. เมื่อเกิดปัญหาจากการทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ฉันมักได้รับกำลังใจจากอาจารย์					
3. อาจารย์ของฉันมักให้ข้อมูลข่าวสารแก่ฉัน ในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น					
4. ในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น อาจารย์มักให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์แก่ฉัน					
5. อาจารย์ของฉันไม่ค่อยมีเวลาให้คำปรึกษาแก่ฉันในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น					
6. อาจารย์ของฉันไม่เคยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ					
7. ในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ผู้อำนวยการโรงเรียนมักจะอนุญาตให้ใช้รถของโรงเรียนได้					
8. เมื่อฉันต้องการจัดกิจกรรมค่ายอาสาต่าง ๆ ฉันสามารถปรึกษาอาจารย์ได้เสมอ					
9. อาจารย์มักให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่ฉันเกี่ยวกับการให้ทานแก่ผู้อื่น					
10. อาจารย์มักให้คำแนะนำเกี่ยวกับใช้คำพูดที่เกี่ยวกับการให้กำลังใจเพื่อน เพื่อให้เพื่อนพ้นทุกข์					

การได้รับการสนับสนุน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11. เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมได้					
12. เมื่อฉันต้องการจัดค่ายอาสา อาจารย์จะให้การสนับสนุนด้านวัสดุและอุปกรณ์					
13. โรงเรียนมักเชิญวิทยากรมาให้การอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ๆ เช่น โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น					
14. ฉันมักได้รับข้อมูลจากโรงเรียนเกี่ยวกับการบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ด้อยโอกาส					
15. ในการทำงานกลุ่ม แม้เพื่อนบางคนไม่ทำงาน แต่อาจารย์ก็มักจะให้กำลังใจในการทำงานแก่ฉันเสมอ					
16. เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนมักให้ฉันเบิกอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ					
17. ผู้บริหารโรงเรียนมักประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบถึงกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม					

แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลของผู้ปกครอง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาประโยคทีละประโยคว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง “.....” เหนือข้อความเหล่านั้นเพียงแห่งเดียว

1. แม่รักและหวังดีต่อฉัน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. แม่ช่วยเหลือดูแลฉันอย่างเต็มที่

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. แม่ไม่เคยสนใจทุกข์สุขของฉัน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. แม่ทำตัวเห็นห่างจากฉัน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. แม่จะให้กำลังใจเมื่อฉันต้องทำสิ่งที่ยากหรือลำบาก

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. แม่ของฉันมักไม่ยอมฟังคำอธิบายหรือเหตุผลจากฉัน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. แม่มักอารมณ์เสียเมื่อฉันเข้าไปใกล้ชิดท่าน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. แม่มักลงโทษฉันมากเกินไป

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. แม่มักให้อาสาฉันทำความดีเพื่อแก้ตัวใหม่

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. แม่จะอธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิดก่อนลงโทษฉัน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

แบบสอบถามการแสดงแบบอย่างพฤติกรรมของครู บิดามารดาและเพื่อน

คำชี้แจง : ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับแบบอย่างพฤติกรรมที่นักเรียนได้พบเห็น โดย

5	หมายถึง	พบเห็นบ่อยครั้งมากที่สุด
4	หมายถึง	พบเห็นบ่อยมาก
3	หมายถึง	พบเห็นปานกลาง
2	หมายถึง	พบเห็นน้อย
1	หมายถึง	พบเห็นน้อยที่สุด หรือไม่พบเห็นเลย

แบบอย่างพฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
แบบอย่างพฤติกรรมของอาจารย์					
1. อาจารย์ของฉันมักมอบเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ					
2. อาจารย์ของฉันมักพูดให้กำลังใจแก่ผู้ที่ไม่สบายใจเสมอ					
3. เมื่อมีกิจกรรมของโรงเรียน อาจารย์มักจะช่วยกันทำกิจกรรมนั้นจนสำเร็จ					
4. เมื่อโรงเรียนรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฉันเห็นว่าอาจารย์ของฉันมักร่วมกันบริจาคเสมอ					
5. ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมต่าง ๆ อาจารย์ของฉันมักให้ความร่วมมืออยู่เสมอ					
6. อาจารย์ของฉันมักให้ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ					
7. อาจารย์ของฉันมักแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่เสมอ					
แบบอย่างพฤติกรรมของบิดามารดา					
8. บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฉันมักอาสาทำงานให้กับส่วนรวมเสมอ					
9. บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฉันมักให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น เมื่อเขาไม่สบายใจ					
10. บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฉันมักนำเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วไปให้แก่ผู้อื่น					
11. บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฉันมักให้ความช่วยเหลือเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ					
12. แม้ว่าสื่อต่าง ๆ จะขอรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้แต่ฉันก็					

แบบอย่างพฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ไม่เห็นว่าเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองของฉันจะบริจาคอะไรเลย					
13. บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฉันไม่ค่อยได้ให้ความสนใจกับการจัดกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนที่ฉันอาศัยอยู่					
14. เมื่อมีใครมาขอความช่วยเหลือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฉันมักใส่ใจและเป็นธุระให้เสมอ					
แบบอย่างพฤติกรรมของเพื่อน					
15. เพื่อนของฉันมักเข้าไปช่วยอาจารย์ถือของเสมอ					
16. เมื่อมีเหตุประสพภัยต่าง ๆ เพื่อนของฉันมักจะร่วมกันบริจาคเงินหรือสิ่งของให้แก่เขาเหล่านั้น					
17. เพื่อนของฉันมักให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนให้แก่เพื่อนที่เรียนไม่ค่อยเข้าใจ					
18. แม้ว่างานกลุ่มจะมากเพียงใด ฉันก็เห็นว่าเพื่อนของฉันมักพยายามช่วยกันทำงานนั้นจนสำเร็จ					
19. เมื่อผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือ เพื่อนของฉันมักจะอาสาไปช่วยเหลือ					
20. เพื่อนของฉันมักจะแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนให้กับเพื่อนที่ไม่ได้นำมา					
21. เพื่อนของฉันมักพูดให้กำลังใจแก่ผู้อื่นเสมอ					

แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาประโยคทีละประโยคว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง “.....” เหนือข้อความเหล่านั้นเพียงแห่งเดียว

- ฉันรีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเล่นเสมอ
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
- ถ้าฉันอยากได้สิ่งใด และต้องรอคอย ฉันมักจะหมดความอดทนหรือทนไม่ได้
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
- ฉันมักจะจัดกระเป๋าหรือเตรียมสิ่งของที่ต้องนำไปเรียนให้เสร็จในตอนเย็นเพื่อจะได้ไม่เสียเวลาในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
- เมื่อเวลาใกล้สอบ ฉันจะขยันมาเรียนเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เข้าใจบทเรียนที่ครูสอน และจะได้สอบได้คะแนนดี
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
- เมื่อฉันขี้เกียจ ฉันจะไม่แปร่งฟันในตอนเช้า
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
- ฉันมักจะลืมทำการบ้านเสมอ
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
- ฉันกลัวสายตาเสียจึงไม่อ่านหนังสือในที่มืด
 :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ฉันทนไม่ไหวที่จะเก็บนมมอ่อย ๆ ไว้กินพรุ่งนี้
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
9. ฉันขอขีดเขียนลงในหนังสือเรียนจนสกปรก
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
10. ฉันอยากเรียนหนังสือมาก ๆ เพื่อโตขึ้นจะได้ทำงานดี ๆ
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
11. เมื่อมีคนขัดใจฉัน ฉันมักจะฉวยสิ่งของใกล้มือขว้างปา หรือทำลายเสมอ
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
12. ฉันไม่อยากสอบตกจึงขยันดูหนังสือเรียน
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
13. แม้ร่างกายจะสกปรก ฉันก็จะไม่อับน้ำ ถ้ารู้สึกไม่อยากอาบ
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
14. ฉันจะไม่ใช้เงินจนหมดเพราะเกรงว่าพรุ่งนี้จะไม่มีความเงินใช้
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
15. เมื่อนั้นได้รับเงินเพื่อที่จะใช้จ่ายตลอดสัปดาห์ หรือตลอดเดือน แต่ถ้าฉันเห็นของที่อยากได้มากและราคาแพง ฉันก็จะซื้อและยอมอดหลังจากนั้น
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด
16. เมื่อมีคนนำขนมมาให้ที่บ้าน ฉันมักจะหยิบชิมก่อนเสมอ
- :
- จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาประโยคทีละประโยคว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเพียงใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง “.....” เหนือข้อความเหล่านั้นเพียงแห่งเดียว

1. ฉันมักถูกกล่าวหาว่าทำผิดทั้งๆที่ไม่ได้ทำ

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. เป็นการยากที่จะชักจูงเพื่อนให้เชื่อตาม

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ฉันจะทำให้แม่เปลี่ยนใจในเรื่องใด

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. เมื่อนั้นทำสิ่งผิดพลาด ฉันรู้สึกว่าจะไม่สามารถที่จะทำให้สิ่งนั้นกลับถูกต้องได้

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา คือพยายามไม่คิดถึงปัญหานั้น

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. เมื่อมีคนไม่ชอบเรา เราไม่มีทางจะแก้ไขอะไรได้

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ถ้าฉันวางแผนการที่จะทำอะไรล่วงหน้า ฉันมักจะทำสิ่งนั้นได้ดีเสมอ

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ฉันเชื่อว่าปัญหาต่างๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยที่ฉันไม่จำเป็นต้องยุ่งเกี่ยวกับมัน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. ฉันรู้สึกว่าจะไม่คุ้มค่าที่จะพยายามทำอะไรอย่างเต็มที่เพราะสิ่งต่าง ๆ ไม่เคยให้ผลตามที่เราพยายามเลย

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

11. ฉันเชื่อว่าคนที่เก่งทางการเล่นกีฬานั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะเกิดมาเก่งเอง

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

12. ฉันรู้สึกว่ามีคนใจร้ายกับฉันโดยที่ไม่มีเหตุผลเลย

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

13. ฉันรู้สึกว่ามีเมื่อมีเด็กกรุ่นราวคราวเดียวกับฉันคิดจะทำร้ายฉัน ฉันไม่มีทางที่จะหยุดยั้งเขาได้เลย

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

14. ตามปกติแล้วฉันรู้สึกว่าฉันมีโอกาสที่จะเลือกอาหารรับประทานได้น้อยมากเมื่ออยู่บ้าน

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

15. ฉันเชื่อว่าการวางแผนล่วงหน้าช่วยทำให้สิ่งต่าง ๆ ไปได้สำเร็จมากกว่าการไม่วางแผนล่วงหน้า

..... :
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ

คำชี้แจง : ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดย

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด หรือไม่เห็นด้วยเลย

เจตคติ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การบริจาคเงินให้แก่หน่วยงานการกุศลเป็นสิ่งที่ดี เพราะหน่วยงานเหล่านั้นจักได้นำเงินไปช่วยเหลือผู้ยากไร้					
2. ฉันเชื่อว่าการบริจาคเงินแม้เพียงน้อยนิดของฉัน แต่อาจมีค่ามากสำหรับผู้ยากไร้					
3. ฉันคิดว่ายังไม่มีเวลาจำเป็นที่ฉันจะทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่นในขณะนี้ เพราะยังอยู่ในช่วงวัยศึกษาเล่าเรียน จึงควรตั้งใจเรียนให้มากที่สุด					
4. ฉันรู้สึกประทับใจอาจารย์ที่ทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ					
5. ฉันรู้สึกไม่ชอบเมื่อมีคนตรึงคนตาบอดมาเล่นและมาขอรับบริจาคในโรงเรียน					
6. เวลาอาจารย์ให้ฉันช่วยขนของ ฉันรู้สึกไม่ชอบ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของฉัน					
7. ฉันชอบที่เพื่อนๆ มาปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับฉัน					
8. ฉันคิดว่าไม่มีความจำเป็นเลยที่จะต้องสละที่นั่งบนรถโดยสารประจำทางให้แก่ผู้อื่น เพราะเป็นสิทธิของฉัน					
9. ฉันคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นนั้นเป็นเรื่องของผู้ใหญ่					
10. ผู้ที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ จะต้องมีความรับผิดชอบสมควร เราควรเอาตัวเองให้รอดก่อนที่จะไปช่วยเหลือคนอื่น					
11. การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นเรื่องที่สามารถนำความลำบากมาให้เราได้					
12. ฉันภูมิใจที่ได้ร่วมกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น					

เจตคติ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
13. การทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้ฉันเข้าใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น					
14. ฉันพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น					
15. ฉันดีใจทุกครั้งที่โรงเรียนจัดค่ายอาสาพัฒนาต่าง ๆ					
16. ฉันเบื่อหน่ายกับการที่โรงเรียนกำหนดให้ฉันต้องทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
17. ฉันเบื่อที่จะต้องรับฟังปัญหาของเพื่อน					
18. ในการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ฉันพร้อมที่จะแสดงความคิดเห็นกับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม					
19. ฉันดีใจเมื่อได้ทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น					
20. ฉันอึดอัดเมื่อต้องทำกิจกรรมเพื่อผู้อื่น					

เสร็จการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ช่วยตอบแบบสอบถามนี้ครับ

ภาคผนวก ข

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	2	3	4	5	6	7	8
1. พฤติกรรมเสียสละ	67.43	10.07	.55**	.15**	.54**	.25**	.27**	.24**	.35
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	60.44	9.65	1.00	.19**	.64**	.30**	.22**	.26**	.32**
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	53.40	6.80		1.00	.32**	.27**	.34**	.38**	.26**
4. การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน	80.78	10.83			1.00	.47**	.34**	.42**	.56**
5. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	107.33	13.55				1.00	.36**	.27**	.49**
6. ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	69.00	9.50					1.00	.51**	.37**
7. ความเชื่ออำนาจในตน	56.25	10.21						1.00	.52**
8. เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ	76.28	12.57							1.00

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยคะแนนของแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	พิสัยของคะแนน	
			ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
1. พฤติกรรมเสียสละ	67.43	10.07	31	95
2. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	60.44	9.65	27	85
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	53.40	6.80	25	60
4. การมีแบบอย่างจากครู บิดามารดา และเพื่อน	80.78	10.83	46	105
5. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	107.33	13.55	65	132
6. ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน	69.00	9.50	36	94
7. ความเชื่ออำนาจในตน	56.25	10.21	27	84
8. เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละ	76.28	12.57	41	100

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายวัชรวิธาน เข้มทอง
วันเดือนปีเกิด	22 สิงหาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	364 หมู่ 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	ประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนบ้านสบสา
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก โรงเรียนธรรมราชศึกษา
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม
พ.ศ. 2544	ศษ.บ. สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2555	วท.ม. สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ